

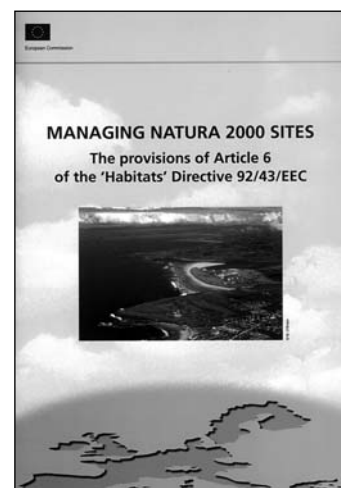
Evropská komise

PÉČE O LOKALITY SOUSTAVY NATURA 2000

Ustanovení článku 6 směrnice o stanovištích 92/43/EHS

Obsah

Předmluva a vysvětlivky k českému vydání.....	3
Úvodní slovo	4
Předmluva	4
 1. Úvod	
Postavení článku 6 v celkovém kontextu	5
1.1. Postavení v rámci obecného schématu směrnic 92/43/EHS a směrnice 79/409/EHS i v širším kontextu	5
1.2. Vztah k ochraně v kapitole o druzích	6
1.3. Začlenění článku 6 do národní legislativy: povinnost transpozice	6
1.4 Datum aplikace článku 6: od kterého data platí povinnosti, obsažené v článku 6?	6
1.4.1. Oblasti zvláštní ochrany	6
1.4.2. Lokality podle směrnice 92/43/EHS	7
 2. Článek 6 odst. 1	
Objasnění pojmů, týkajících se ochranných opatření; právní, administrativní nebo smluvní opatření; plány péče	8
2.1. Text.....	8
2.1. Působnost.....	8
2.2. Co by mělo být obsahem pojmu „potřebná ochranná opatření“?.....	8
2.3.1. Pojetí ochrany.....	8
2.3.2. Stav z hlediska ochrany	9
2.3.3. Ekologické požadavky	9
2.4. Jakou formu mohou mít nezbytná ochranná opatření?	9
2.4.1. Plány péče	9
2.4.2. Právní, správní nebo smluvní opatření	10
 3. Odstavec 6(2)	
Objasnění pojmů poškozování; vyrušování, významný účinek	11
3.1. Text.....	11
3.2. Působnost.....	11
3.3. Liší se způsob implementace v případech poškozování a vyrušování?	11
3.4. Za jakých podmínek mají členské státy zahájit realizaci opatření?	12
3.5. Kdy je nutné podnikat opatření, vztahující se k vyrušování a poškozování?	12
3.6. Indikátory vyrušování a poškozování	12
3.6.1. Poškozování stanovišť	12
3.6.2. Vyrušování druhů	13
 4. Odstavec 6(3)	
Objasnění pojmů plán nebo projekt; významný účinek; odpovídající hodnocení; cíle ochrany lokality; odpovědné úřady; stanovisko veřejnosti; celistvost lokality.	13
4.1. Text.....	13
4.2. Působnost.....	13
4.3. Co je myšleno „plánem nebo projektem, který s určitou lokalitou přímo nesouvisí nebo není pro péči o ni nezbytný“?	14
4.3.1. Projekt.....	14
4.3.2. Plán.....	14
4.3.3. ...který s určitou lokalitou přímo nesouvisí nebo není pro péči o ni nezbytný... ..	14

Evropská komise: PÉČE O LOKALITY SOUSTAVY NATURA 2000: stanovení článku 6 směrnice o stanovištích 92/43/EHS

(MANAGING NATURA 2000 SITES: The provisions of Article 6 of the 'Habitats' Directive 92/43/EEC)

Lucemburk: Úřad pro oficiální publikace Evropských společenství
ISBN 92-828-9048-1

© European Communities, 2000
– Ministerstvo životního prostředí ČR, 2001

edice PLANETA 2001

Odborný časopis pro životní prostředí

Ročník IX, číslo 4/2001

Vydává Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65,
100 10 Praha 10, tel. 02/6712 2549,
fax: 02/67126549

ISSN 1213-3396

Titul **PLANETA** má registrováno Ministerstvo životního prostředí a časopis vychází maximálně 6x ročně jako monotematická čísla věnovaná problematice životního prostředí. Šíří se zdarma a je volně přístupný na Internetu v Elektronické environmentální knihovně.

4.4. Jak určit, zda plán nebo projekt „bude mít pravděpodobně na tuto lokalitu významný vliv, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty“	15
4.4.1. Významný vliv.....	15
4.4.2 Bude pravděpodobně mít.....	15
4.4.3. ...buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty	16
4.5. Co znamená „odpovídající hodnocení jeho důsledků pro lokalitu z hlediska cílů její ochrany“	16
4.5.1. Forma hodnocení.....	16
4.5.2. Obsah hodnocení.....	17
4.5.3. Jak jsou stanovovány „cíle ochrany lokalit“?	17
4.6. Rozhodování	18
4.6.1. „Odpovědné národní úřady“	18
4.6.2. Kdy je vhodné získat stanovisko veřejnosti?	18
4.6.3. Pojem „celistvost lokality“	18
5. Článek 6(4)	
Objasnění pojmů alternativní řešení; naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu; kompenzační opatření; obecná spojitost; stanovisko Komise	19
5.1. Text.....	19
5.2. Působnost.....	19
5.3. Základní úvahy.....	19
5.3.1. Zkoumání alternativních řešení	19
5.3.2. Zkoumání naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu	19
5.4. Přijímání kompenzačních opatření.....	20
5.4.1. Co je míněno „kompenzačními opatřeními“ a kdy o nich lze uvažovat?	20
5.4.2. Obsah kompenzačních opatření	20
5.4.3. „Obecná spojitost“ soustavy Natura 2000.....	21
5.4.4. Kdo nese náklady kompenzačních opatření?	21
5.4.5. Informování komise o kompenzačních opatřeních	21
5.5. Co se stane s lokalitami s výskytem prioritních typů stanovišť a/nebo prioritních druhů?	22
5.5.1. Dotčené lokality	22
5.5.2. Pojem „lidské zdraví“, „veřejná bezpečnost“ a „primárně prospěšné důsledky pro životní prostředí“	22
5.5.3. Přijetí stanoviska Komise - jeho důsledky	22
Příloha I. Odkazy na soudní případy	23
Příloha II. Podněty pro plány péče	23
Příloha IIa. Příklady projektů LIFE-Nature, jejichž součástí byly plány péče nebo právní, správní či smluvní opatření.....	24
Příloha III. Posuzování plánů a projektů, ovlivňujících lokality soustavy Natura 2000	25
Příloha IV. Formulář pro zaslání informace evropské komisi podle článku 6 odstavce 4.....	26
Příloha V. Úřady ochrany přírody členských států	27

PŘEDMLUVA A VYSVĚTLIVKY K ČESKÉMU VYDÁNÍ

Jedním z nejvýznamnějších úkolů před naším vstupem do Evropské unie při implementaci práva Evropských společenství v podoblasti ochrany přírody je navržení a vymezení lokalit budoucí soustavy chráněných území evropského významu Natura 2000. Tato soustava bude sestávat ze dvou typů území - tzv. ptačích území a tzv. evropsky významných lokalit - vymezených podle odlišných principů a odlišným způsobem podle dvou směrnic Evropských společenství, směrnice o ptácích (Birds Directive, 79/409/EHS) a směrnice o stanovištích (Habitats Directive, 92/43/EHS). Tato území budou definitivně vyhlášována pravděpodobně až ve značném časovém odstupu od našeho budoucího přijetí za člena EU, neboť citované směrnice stanovují poměrně složitou a časově náročnou proceduru jednání s Evropskou komisí, jež musí schválení a vyhlášení předcházet. Bez ohledu na tuto skutečnost však platí, že na budoucí území soustavy Natura 2000 bude aplikován speciální ochranný režim podle článku 6 druhé z uvedených směrnic již od okamžiku našeho vstupu do EU. Tento fakt je natolik závažný, že mu Evropská unie v tzv. Společné pozici z 1. 12. 2000 - dokumentu, vyhodnocujícím pohled členských zemí EU na naši připravenost ke vstupu - věnovala dokonce samostatný odstavec. Důvod, proč Evropská unie přikládá tak mimořádnou pozornost jednomu jmenovitému článku směrnice o stanovištích, je pravděpodobně shodný s tím, který vedl Evropskou komisi k sestavení příručky, jejíž český překlad držíte v rukou: ochranný režim lokalit soustavy Natura 2000 musí být nastolen okamžitě při jejich navržení a je tedy nutné, aby byl aplikován i chápán pokud možno jednotným způsobem. Poněkud vágní formulace článku 6 vyvolávaly opakovaně problémy v členských státech a vedly nakonec ke kroku, který je do určité míry bezprecedentní: ačkoli se Evropská komise obecně brání jakýmkoli požadavkům na poskytování výkladů právních předpisů Evropských společenství (neboť k takovým výkladům je oprávněn jedině Evropský soudní dvůr), v případě článku 6 směrnice o stanovištích učinila výjimku a *de facto* se o takový výklad pokusila.

Pro českého čtenáře může mít studium této příručky ještě další význam: komentář poskytuje možnost nahlédnout do způsobu uvažování úředníků Evropské komise, kteří budou v brzké budoucnosti hodnotit i naše návrhy a přístupy. Toto uvažování je v lecčems odlišné od toho, nač jsme zvyklí, a to v pozitivním i negativním smyslu. Porovnání těchto dvou typů přístupů může v budoucnu napomoci k předcházení řadě zbytečných nedorozumění.

Na tomto místě je vhodné učinit několik věcných a terminologických poznámek, které čtenáři mohou ulehčit pochopení určitých pasáží či odhalit jejich skutečný smysl.

V textu se často objevuje zkratka *OJ L*. Jde o Úřední věstník Evropských společenství, řadu L, úřední periodikum, odpovídající svým významem naší Sbírce zákonů; publikují se v něm všechny právní předpisy Evropských společenství a kromě toho i judikatura Evropského soudního dvora.

I v naší ochranné praxi se stal běžným pojem ochrannářský *management*. Rozumíme jím řízenou péči o taková stanoviště či druhy, jejichž dlouhodobá existence je na této péči závislá a bez ní by například působením sukcesních pochodů dříve nebo později zanikly.

Jedním z klíčových pojmů směrnice je „conservation status“. S překladem tohoto pojmu jsou stejné problémy, jako s překladem samotného pojmu „conservation“ (tento pojem bývá chybně překládán jako „ochrana“; ve skutečnosti jednoduchý překlad neexistuje a význam pojmu lze popsat např. jako „aktivní ochrana prostřednictvím právní ochrany + managementu“, v jiné souvislosti jako „ochrana přírody“ či „aktivní ochrana přírody“ v protikladu k termínu „protection“, který znamená výhradně ochranu právní). Po četných diskusích začal být pojem „conservation status“ překládán jako *stav z hlediska ochrany*, tj. stav určitého fenoménu (ať již stanoviště, nebo druhu) z hlediska konkrétních ochranných cílů, které jsou pro něj vyhlášeny (tedy v relativním pojetí; nejde o popis absolutního stavu např. z hlediska populační biologie apod., nýbrž o účelový *terminus technicus*). Důležité je, že české souloví „stav z hlediska ochrany“ nesmí být rozdělováno (např. na „stav druhu“ a „druh z hlediska ochrany“), ale i přes sémantickou těžkopádnost musí být uváděno vždy jako jeden celek (stav druhu z hlediska ochrany, stav stanoviště z hlediska ochrany). Totéž potom samozřejmě platí i pro významovou podmnožinu tohoto pojmu - „favourable conservation status“, *příznivý stav z hlediska ochrany*.

Určité problémy může vyvolávat též užívání českého ekvivalentu *národní* pro termín „national“. Z tradičních důvodů se držíme tohoto překladu v celém textu příručky; je však třeba mít na paměti, že v angličtině slovu „national“ odpovídá daleko spíše český pojem „státní“ a že tedy jak „národní úřady“, tak ale i například „národní parky“ nemají žádný nacionalistický kontext, ale vyjadřují pouze vztah k vrcholné úrovni státní správy. V této souvislosti nelze nezmínit, že terminologie bývalého zákona č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, byla v tomto směru přinejmenším u státních přírodních rezervací podstatně „pokrokovější“ nežli terminologie, užitá v dnešní české právní úpravě ochrany přírody.

Poslední poznámka se týká právní úpravy a především obsahu hodnocení vlivů staveb, činností a plánů na životní prostředí (EIA). Toto hodnocení je v Evropské unii upraveno dvěma směrnicemi pro stavby a činnosti (85/337/EHS, 97/11/ES) a jednou směrnicí pro plány (2001/42/ES). V českém právním řádu je proces EIA v obdobném rozdělení upraven zákonem č. 100/2001 Sb. a částí zákona č. 244/1992 Sb. Je však nutno mít na paměti, že i přes značnou podobnost české a evropské právní úpravy existují mezi nimi významné věcné, terminologické i kompetenční rozdíly. Tvzení, že nový zákon č. 100/2001 Sb. plně transponuje ustanovení obou směrnic ES, není pravdivé, zejména pro četné zásahy, které poznaly původní vládní předlohu v průběhu schvalovacího procesu v Parlamentu ČR; proto zejména při posuzování dopadu plánů a projektů podle článku 6 směrnice o stanovištích je třeba mít vždy, když tato příručka odkazuje na „hodnocení EIA“, na paměti skutečnost, že tím je procesně i obsahově myšlena EIA podle citovaných evropských směrnic a nikoli jejich česká transpozice.

RNDr. Petr Roth, CSc.
gestor za podoblast „ochrana přírody“
Ministerstvo životního prostředí

ÚVODNÍ SLOVO

Biologická rozmanitost se stále více považuje za neocenitelnou součást našeho společného dědictví. Poslední Eurobarometr¹ ukazuje, že občané Evropy mají velký zájem o ochranu vzácných a ohrožených druhů a stanovišť. Právě ta je účelem ekologické soustavy Natura 2000, vytvářené na základě směrnice o stanovištích, přijaté roku 1992. Soustava, která zároveň zahrnuje i území, vyhlášená podle směrnice o ptácích, poskytne účinnou ochranu nejcennějším přírodním oblastem Evropy.

Aktivní péče o lokality soustavy Natura 2000 je základní podmínkou jejich ochrany. Aby však byla účinná, vyžaduje v první řadě aktivní zapojení lidí, kteří v těchto oblastech žijí a jsou na nich závislí. Opatření, nutná pro péči o lokality soustavy Natura 2000, jsou obsažena v článku 6 směrnice o stano-

vištích. Protože však jde o koncizní právní text, některé z klíčových pojmů není snadné pochopit.

Považuji za důležité, abychom tato klíčová ustanovení směrnice vykládali jasně a přístupně, neboť tím položíme základ pro jejich jednotnou aplikaci v rámci celého Společenství.

Smyslem tohoto dokumentu je proto usnadnění interpretace článku 6 pro odpovědné úřady v členských zemích. Doufám, že jim pomůže při jeho plném využívání, a chtěla bych je vyzvat, aby tyto zásady dále rozpracovávaly tak, aby mohly být využity nejrůznějšími osobami, jichž se mohou týkat.

Tento důležitý dokument, jehož cílem je také lepší porozumění občanů legislativě Společenství, by měl být považován za součást otevřené a transparentní politiky Evropské komise.

Margot Walström

Komisařka pro životní prostředí

Předmluva

PROČ INTERPRETAČNÍ PŘÍRUČKA PRO ČLÁNEK 6?

Článek 6 směrnice o stanovištích (92/43/EHS) hraje klíčovou úlohu při aktivní péči o lokality, vytvářející soustavu Natura 2000. Při respektování zásady integrace popisuje různé úkoly, nutné pro zabezpečení zájmů ochrany přírody na jednotlivých lokalitách.

V členských státech se mezi odbornými pracovníky objevilo množství otázek o smyslu tohoto článku. Ten se totiž na první pohled jeví jako široce pojatý a nepříliš dobře definovaný, avšak podrobný rozbor, zejména ve spojení s ostatními články směrnice, může jeho pochopení i aplikaci výrazně usnadnit. Přesto nelze na článek 6 pohlížet izolovaně. Konkrétně je třeba zmínit, že pokud jeho aplikace povede ke vzniku specifických požadavků, je třeba mít na paměti, že článek 8 směrnice počítá se spolufinancováním některých opatření, nutných pro splnění jejích cílů.

ÚČEL A CÍL TOHOTO DOKUMENTU

Tento dokument se snaží poskytnout členským státům zásady interpretace určitých klíčových pojmů, použitých v článku 6 směrnice o stanovištích.

Primárně je tento dokument směřován na úřady členských států, nikoli na jednotlivce. Počítá se ovšem s tím, že usnadní pochopení mechanismů směrnice o stanovištích i různým zainteresovaným osobám a skupinám, zejména bude-li doprovázen podrobnějšími metodikami, vytvořenými samotnými členskými státy.

PODSTAT A LIMITY DOKUMENTU

Tento dokument byl vytvořen útvary Generálního ředitelství pro životní prostředí Evropské komise na základě neformálních diskusí s ústředními úřady ochrany přírody členských zemí (seznam viz příloha V). Dokument tedy odráží pouze názory útvarů Komise a není svou podstatou závazný. Je třeba zdůraznit, že v poslední instanci je k vykládání směrnice oprávněn jedině Evropský soudní dvůr.

Interpretace, sestavená útvary Komise, nemůže jít nad rámec směrnice. Toto konstatování platí pro tuto směrnici dvojnásob, neboť ta v sobě zahrnuje princip subsidiarity a tím ponechává členským státům velký prostor k manévrování při praktické implementaci specifických opatření, vztahujících se ke konkrétním lokalitám soustavy Natura 2000. V každém případě je na členských státech, jaký nejvhodnější způsob implementace praktických opatření zvolí, za předpokladu, že tato opatření budou sloužit k naplnění všeobecných principů směrnice.

I když je označen jako interpretační, tento dokument nemůže dát absolutní odpověď na všechny specifické otázky pro jednotlivé konkrétní lokality. Takové záležitosti je nutné řešit případ od případu, pouze je nutné mít na paměti orientační zásady, obsažené v dokumentu.

Předkládanou verzi nelze považovat za definitivní; ve skutečnosti počítáme v budoucnu s revizí tohoto dokumentu podle praktických zkušeností, které vyvstanou při implementaci článku 6 v členských státech, i z budoucí judikatury. Pracovníci Komise také připravují podrobnější metodologickou příručku pro hodnocení dopadu plánů a projektů podle odstavců 6(3) a 6(4); počítá se s tím, že po jejím dokončení se tato příručka stane doplňkem předkládaného dokumentu.

STRUKTURA DOKUMENTU

Po úvodní poznámce, věnované obecnému obsahu a logice článku 6, následují detailní popisy jednotlivých odstavců 6(1), 6(2), 6(3), 6(4) podle jednotného schématu. To zahrnuje úvod k odstavci, popis jeho působnosti a poté diskusi o hlavních pojmech a institucích na základě znalostí Komise, existující judikatury Evropského soudního dvora a dalších relevantních směrnic.

Klíčové závěry, pocházející z analýz Komise, jsou shrnuty (tučným písmem) na konci každé sekce pro usnadnění orientace při čtení odpovídajících závěrů. Úplné odkazy na soudní případy, citované v textu, jsou uvedeny v příloze na konci dokumentu.

¹Pozn. red.: „Eurobarometr“ je grafické znázornění stavu přípravných prací na soustavě Natura 2000, třikrát ročně aktualizované a publikované Evropskou komisí jak v bulletinu „Natura 2000“, tak i na webové stránce Evropské komise na Internetu.

1. Úvod

Postavení článku 6 v celkovém kontextu

1.1 POSTAVENÍ V RÁMCI OBECNÉHO SCHÉMATU SMĚRNIC 92/43/EHS A 79/409/EHS I V ŠIRŠÍM KONTEXTU

Před detailním rozbořem článku 6 bude vhodné zrekapitulovat jeho postavení v obecném schématu směrnic 92/43/EHS a 79/409/EHS (1) a jeho vztahy v širším právním kontextu.

První kapitola směrnice 92/43/EHS, sestávající s článků 1 a 2, je nazvána „Definice“. Popisuje cíl směrnice, jímž je „*přispívat k zabezpečení biologické rozmanitosti prostřednictvím ochrany přírodních stanovišť a volně žijící fauny a flóry na evropském území členských států, na něž se vztahuje Smlouva*“ (2). Poskytuje také základní orientaci o potřebě opatření, přijímaných v souladu se směrnicí, zaměřených na zachování či obnovu určitých přírodních stanovišť a druhů „*ve stavu příznivém z hlediska jejich ochrany*“ (3) a zároveň odkazuje na potřebu opatření, přijímaných v souladu se směrnicí, „*beroucích ohled na ekonomické, sociální a kulturní požadavky a regionální a místní charakteristiky*“ (4).

Hlavní specifické požadavky směrnice 92/43/EHS jsou obsaženy v následujících dvou kapitolách. První z nich je nazvána „Ochrana přírodních stanovišť a stanovišť druhů“ a tvoří ji články 3 - 11. Druhá nese název „Druhovká ochrana“ a sestává z článků 12 - 16.

Kapitola „Ochrana přírodních stanovišť a stanovišť druhů“ obsahuje nejvíce ambiciózní a nejrozsáhlejší úkol směrnice - vytvoření a aktivní ochranu soustavy lokalit, známé pod názvem Natura 2000. V rámci této kapitoly představuje článek 6 ustanovení, která jsou rozhodující pro ochranu a management lokalit soustavy Natura 2000. V tomto kontextu je článek 6 jedním z nejdůležitějších mezi všemi 24 články celé směrnice, neboť nejvýrazněji determinuje vztah mezi ochranou přírody a využíváním krajiny.

V článku lze rozlišit tři hlavní skupiny ustanovení. Odstavec 6(1) popisuje postupy pro zajištění potřebných ochrannářských opatření a je zaměřen na pozitivní, aktivní základy. Odstavec 6(2) je podkladem pro zabránění poškozování stanovišť a významnému vyrušování druhů. Důraz je v něm proto kladen především na prevenci. Odstavce 6(3) a 6(4) obsahují sérii procedurálních a věcných pojmů, vztahujících se k plánům a projektům, jež by mohly mít významný negativní dopad na lokality soustavy Natura 2000. V rámci této struktury lze pozorovat rozdíl mezi odstavci 6(1) a 6(2), definujícími všeobecný režim, a odstavci 6(3) a 6(4), které popisují postupy, jež mají být použity teprve za specifických okolností.

Z globálního pohledu sledují ustanovení článku 6 všeobecný cíl, citovaný v úvodní části směrnice. Ten zahrnuje potřebu

podpory biologické rozmanitosti cestou zachování nebo obnovy určitých typů stanovišť a druhů „*ve stavu příznivém z hlediska jejich ochrany*“ v kontextu soustavy Natura 2000, a to s ohledem na ekonomické, sociální, kulturní a regionální požadavky, jako prostředku k zajištění trvale udržitelného rozvoje.

Kromě pozice článku 6 v rámci obecného schématu směrnice 92/43/EHS je také vhodné zmínit jeho *vztah k pojetí směrnice 79/409/EHS* o ochraně volně žijících ptáků.

- V prvé řadě je pojetí starší směrnice široce kompatibilní s pojetím směrnice novější. Konkrétně kapitola „Ochrana přírodních stanovišť a druhů“ směrnice 92/43/EHS má svoji paralelu v článcích 3 a 4 směrnice 79/409/EHS.
- Na druhém místě existuje vysoký stupeň podobnosti či shody mezi strukturou obou směrnic. Za prvé oblasti zvláštní ochrany (SPA), klasifikované na základě starší směrnice, jsou nyní integrální součástí soustavy Natura 2000 (5). Za druhé ustanovení odstavců 6(2), 6(3) a 6(4) směrnice 92/43/EHS jsou aplikovatelná i na lokality SPA (6). V tomto dokumentu je většina komentářů k článku 6 omezena odkazy na lokality, navrhované podle směrnice 92/43/EHS. Všeobecně řečeno však lze tyto komentáře *mutatis mutandis* aplikovat i na lokality, klasifikované podle směrnice 79/409/EHS.

Viděno v širším kontextu, a to z pohledu Smlouvy o založení Evropského společenství, lze článek 6 považovat za klíčový rámec pro aplikaci principu integrace, neboť podporuje členské státy v tom, aby aktivně pečovaly o chráněná území trvale udržitelným způsobem, a dále tím, že stanoví limity pro činnosti, které mohou mít negativní dopad na chráněné oblasti, přičemž za specifických okolností jim umožňuje povolo- vat některé výjimky.

Při pohledu v **mezinárodním kontextu** napomáhá článek 6 k dosažení cílů mezinárodních úmluv v oblasti ochrany přírody, jako je Bernská úmluva (7) a Úmluva o biologické rozmanitosti (8), přičemž zároveň vytváří detailnější rámec pro aktivní i konzervační územní ochranu, než jaký mohou tyto úmluvy poskytnout.

Článek 6 představuje klíčovou část kapitoly směrnice 92/43/EHS, nazvané „Ochrana přírodních stanovišť a stanovišť druhů“. Vytváří rámec pro ochranu lokalit a aktivní péči o ně a obsahuje proaktivní, preventivní a procedurální požadavky. Platí jak pro oblasti zvláštní ochrany podle směrnice 79/409/EHS, tak i pro lokality, založené na směrnici 92/43/EHS. Tento rámec je základním prostředkem k zajištění principu integrace zájmů životního prostředí a skutečně trvale udržitelného rozvoje.

(1) *Of L 206*, 22. 7. 1992, str. 7, a *Of L 103*, 25. 4. 1979, str. 1.

(2) Článek 2(1).

(3) Článek 2(2).

(4) Článek 2(3).

(5) Článek 3 odst. (1) směrnice 92/43/EHS stanoví, že „soustava NATURA 2000 zahrne i zvláště chráněná území vyhlášená členskými státy podle směrnice 79/409/EHS“.

(6) Článek 7 směrnice 92/43/EHS.

(7) Rozhodnutí Rady 82/72/EHS z 3. prosince 1981 o přijetí Úmluvy o ochraně evropské flóry a fauny a přírodních stanovišť (*Of L 38*, 10. 2. 1982, str. 1).

(8) Rozhodnutí Rady 93/626/EHS z 25. října 1993 o přijetí Úmluvy o biologické rozmanitosti (*Of L 309*, 13. 12. 1993, str. 1).

1.2. VZTAH K OCHRANĚ V KAPITOLE O DRUŽÍCH

Jak bylo uvedeno, kapitola směrnice 92/43/EHS, nazvaná „Ochrana druhů“, zahrnuje články 12 - 16 včetně a zabývá se přísně chráněnými druhy živočichů a rostlin, uvedenými v příloze IV směrnice.

Články 12, 13 a 14, které jsou aplikovatelné ode dne implementace směrnice 92/43/EHS, tj. od 10. června 1994, pokrývají i určité druhy rostlin a živočichů, které se nacházejí též v příloze II směrnice; pro takové druhy je tudíž v rámci lokalit soustavy Natura 2000, v nichž se vyskytují, ustanovení článku 6 dalším přínosem.

V důsledku této skutečnosti mohou určité činnosti spadat zároveň pod jurisdikci obou uvedených kapitol.

Například zničení místa odpočinku medvěda hnědého, *Ursus arctos*, může být jednak porušením zákazu z odstavce 12(1)(d) a zároveň být v rozporu s článkem 6, pokud se toto místo odpočinku nachází uvnitř lokality soustavy Natura 2000, vyhlášené jako naleziště tohoto konkrétního druhu.

Protože by mohl vzniknout dojem, že výsledkem této skutečnosti může být duplikace ochrany, je nutné uvést několik vysvětlujících poznámek.

- Především určité druhy, které spadají do působnosti článků 12, 13 a 14, nejsou obsaženy v příloze II. Nemohou proto mít prospěch z územní ochrany a péče o území v rámci soustavy Natura 2000.
- Na druhém místě je třeba uvést u druhů, jako je medvěd hnědý, pro něž je přínosem jak kapitola o ochraně přírodních stanovišť a stanovišť druhů, tak i kapitola o druhové ochraně, že ochrana, poskytovaná článkem 6, je omezena jen na soustavu Natura 2000, zatímco ochrana v rámci kapitoly o ochraně druhů není geograficky limitována (s výhradou určitých restrikcí, uvedených v přílohách ke směrnici). Článek 6 je tak třeba považovat za ustanovení o územní ochraně a managementu, zatímco kapitola o druhové ochraně má užší zaměření na druhy jako takové (ačkoli to pochopitelně má dopady i na místa výskytu druhů, zejména na místa rozmnožování a odpočinku živočichů).

I když určité druhy rostlin a živočichů mají prospěch jak z kapitoly o ochraně přírodních stanovišť a stanovišť druhů i z kapitoly o druhové ochraně, působnost a podstata těchto ustanovení jsou odlišné.

1.3. ZAČLENĚNÍ ČLÁNKU 6 DO NÁRODNÍ LEGISLATIVY: POVINNOST TRANSPOZICE

Je třeba poznamenat, že ustanovení článku 6 vyžadují transpozici do národní legislativy (tj. musí se stát součástí národní legislativy, čímž teprve nabudou účinnosti). V tomto ohledu spadají do působnosti článku 23 směrnice, který stanoví, že „členské státy přijmou právní a správní předpisy, nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí, do dvou let od jejího vyhlášení“. Konečným termínem pro transpozici byl 10. červen 1994 (nebo v případě Rakouska, Švédska a Finska 1. leden 1995).

Tato povinnost vyplývá z použitého typu právního nástroje Společenství, jímž je směrnice. Směrnice je závazná pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, avšak ponechává člen-

ským státům určitou možnost volby, pokud jde o formu a metody dosažení tohoto výsledku. U většiny směrnic je k dosažení požadovaného výsledku zapotřebí národní legislativy (viz příloha I, bod 1).

Podle toho, o který členský stát se jedná, měl být článek 6 transponován do národní legislativy do 10. června 1994 nebo do 1. ledna 1995.

1.4. DATUM APLIKACE ČLÁNKU 6: OD KTERÉHO DATA PLATÍ POVINNOSTI, OBSAŽENÉ V ČLÁNKU 6?

Z obecného pohledu je nutné rozlišovat mezi konečným termínem pro transpozici ustanovení článku 6 do národní legislativy a mezi datem, jímž tato ustanovení nabývají účinnosti pro individuální lokality.

Pokud jde o konkrétní lokality, je dále nutné rozlišovat mezi oblastmi zvláštní ochrany podle směrnice 79/409/EHS a ostatními lokalitami.

1.4.1. Oblasti zvláštní ochrany

Požadavky na ochranu oblastí zvláštní ochrany (SPA) jsou uvedeny v první větě článku 4(4) směrnice 79/409/EHS, která pro tyto oblasti stanoví, že „členské státy přijmou odpovídající kroky k zabránění poškozování nebo ničení stanovišť nebo jakéhokoli vyrušování, postihujícího ptáky, pokud by takové činnosti mohly mít významný dopad na cíle této směrnice...“.

Po vstupu v platnost směrnice 92/43/EHS bylo toto ustanovení nahrazeno podle článku 7 směrnice 92/43/EHS, který stanoví:

„Povinnosti vyplývající z ustanovení článku 6 odst. 2, 3 a 4 této směrnice nahrazují povinnosti vyplývající z první věty článku 4 odst. 4 směrnice 79/409/EHS, pokud jde o území vyhlášená podle článku 4 odst. 1 nebo obdobně uznaná podle článku 4 odst. 2 výše uvedené směrnice, a to ode dne provádění této směrnice nebo ode dne vyhlášení nebo uznání členským státem podle směrnice 79/409/EHS podle toho, které datum je pozdější.“

Ustanovení odstavce 6(1) se tedy netýká oblastí zvláštní ochrany (SPA). Analogická ustanovení však platí i pro SPA prostřednictvím článku 4(1) a 4(2) směrnice 79/409/EHS. Datem, od něhož by v principu měla tato vzájemně podobná ustanovení platit pro SPA, je datum, od něhož se směrnice 79/409/EHS stala aplikovatelnou v členských státech (viz příloha I, bod 2).

Pokud jde o ustanovení odstavců 6(2), (3) a (4), je z termínů, uvedených v článku 7, jasné, že se vztahují na již vymezené SPA.

Vzhledem k dikci článku 7 však vyvstala otázka, zda ustanovení první věty článku 4(4) směrnice 79/409/EHS jsou nadále aplikovatelná i po „datu implementace této směrnice“ (10. června 1994 pro členské státy a 1. ledna 1995 pro Rakousko, Finsko a Švédsko) do té doby, dokud lokalita není klasifikována jako SPA.

V případě bažin Santoña (viz příloha I, bod 3) Evropský soudní dvůr rozhodl, že ustanovení první věty článku 4(4) je aplikovatelné i na neklasifikovanou lokalitu, jež měla být klasifikována jako SPA od data implementace směrnice 79/409/EHS (tj. od 7. dubna 1981 pro tehdejší členské státy a od data přistoupení pro pozdější členské státy).

Zásadním odůvodněním u bažin Santoña je to, že s lokalitami, které mají být klasifikovány, musí být nakládáno stej-

ným způsobem bez ohledu na to, zda formálně klasifikovány jsou či nejsou. Útvary Komise z toho odvozují, že ustanovení odstavce 6(2) (3) a (4) jsou na SPA aplikovatelná od data implementace směrnice 92/43/EHS.

Odstavec 6(1) směrnice 92/43/EHS se nevztahuje na SPA. Jsou zde však analogická ustanovení odstavců 4(1) a 4(2) směrnice 79/409/EHS, která jsou v platnosti od data implementace této směrnice. Pokud jde o datum aplikace odstavců 6(2), (3) a (4) směrnice 92/43/EHS vůči SPA, lze logicky odvodit, že se tato ustanovení vztahují od data implementace směrnice 92/43/EHS i na všechny lokality, které jsou nebo by měly být klasifikovány jako SPA.

1.4.2. LOKALITY PODLE SMĚRNICE 92/43/EHS

Odstavec 6(1) se vztahuje na zvláštní oblasti ochrany (Special Areas of Conservation, SAC). Podle článku 4(4) směrnice vznikají SAC vyhlášením členskými státy. Takové vyhlášení je možné jediné poté, kdy lokalita byla akceptována jako lokalita významná pro Společenství (Site of Community Importance, SCI) podle článku 4(2) směrnice. SCI musí být vyhlášeno jako SAC „co nejdříve, nejpozději do šesti let“. Znamená to, že konečným termínem pro vyhlášení SAC - a tedy pro dosažení souladu s odstavcem 6(1) - je 10. červen 2004.

Článek 4 odst. (5) směrnice 92/43/EHS stanoví:

„Jakmile je některá lokalita zařazena do seznamu uvedeného v třetím pododstavci odstavce 2, vztahuje se na ni ustanovení článku 6 odst. 2, 3 a 4“.

V protikladu s ustanovením odstavce 6(1), které platí teprve poté, kdy SCI bylo vyhlášeno jako SAC, ustanovení odstavce 6(2), (3) a (4) začínají platit ihned poté, kdy se lokalita stane SCI, tedy ještě před vyhlášením SAC. Členské státy se mohou také svobodně rozhodnout, že pro implementaci odstavců 6(2), (3) a (4) zvolí dřívější datum; národní legislativa některých zemí skutečně ustanovení o dřívější implementaci obsahuje.

Podle článku 4 směrnice 92/43/EHS měly členské státy předložit své národní seznamy (lokalit SCI) do 10. června 1995 a Komise měla schválit seznam Společenství do 10. června 1998. Seznam Společenství však nemohl být do 10. června 1998 schválen vinou zpoždění při dodávání úplných národních seznamů.

Z textu směrnice 92/43/EHS by se mohlo zdát, že členské státy nemusí věnovat pozornost článku 6, dokud nebude přijat seznam Společenství. Ve skutečnosti je však podle výkladu Evropského soudního dvora nutno brát v úvahu i jiná ustanovení komunitárního práva.

Článek 10 (ex článek 5) Smlouvy o založení Evropského společenství stanoví:

„Členské státy přijmou vhodná opatření jak všeobecná, tak i konkrétní pro zajištění splnění povinností, vyplývajících z této smlouvy nebo z činnosti institucí Společenství. Budou napomáhat dosažení cílů Společenství. Zdrží se jakýchkoli opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů této smlouvy.“

Evropský soudní dvůr při několika příležitostech rozhodl, že i v případě absence transpozičních ustanovení nebo splnění specifických povinností, plynoucích ze směrnice, mají ná-

rodní úřady při výkladu legislativy podniknout veškerá možná opatření k dosažení cílů, předpokládaných směrnicí.

Evropský soudní dvůr dále rozhodl v případě bažin Santoña, že členský stát se nemůže zprostit své povinnosti chránit určitou lokalitu, která podle odpovídajících vědeckých kritérií chráněna být má, tím, že ji neklasifikuje jako zvláštní oblast ochrany. Je možné, že tento princip by analogicky mohl být použit i pro otázky, vyplývající ze směrnice 92/43/EHS.

Ve světle výše uvedeného lze doporučit úřadům členských států, aby zajistily, že nebude možné, aby se stav lokalit z jejich národních seznamů navrhovaných SCI zhoršil dříve, než bude přijat seznam Společenství. Tam, kde národní seznam zůstává neúplný, doporučuje se, aby zajistily také „nezhoršování“ stavu lokalit, které by podle vědeckých podkladů, vytvořených na základě kritérií podle přílohy III směrnice 92/43/EHS, měly na národní seznam být zařazeny. Jedním z praktických návrhů je využívat správným způsobem posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) podle směrnice 85/337/EHS ve vztahu k potenciálně ohrožujícím projektům. Evropský soudní dvůr již potvrdil důraz, jaký by měl být přikládán citlivým přírodním lokalitám při rozhodování, zda projekt má být podroben procesu EIA podle této směrnice (viz příloha I, bod 4).

Předchozí úvahy lze shrnout do následující tabulky:

Status lokality	pSCI	ISCI	SAC
Konečný termín, předpokládaný ve směrnici	červen 1995	červen 1998	červen 2004
Platnost ustanovení článku 6	nepovinná pro 6(1), (2), (3) a (4), potřebná pro opatření k zabránění zhoršování stavu území	6(2), (3) a (4)	6(1),(2),(3)a (4)

Poznámka: zkratkou „pSCI“ jsou označovány lokality SCI ve fázi navrhování jednotlivými členskými zeměmi EU; „SCI“ se potom rozumí ty z lokalit pSCI, které budou Evropskou komisí skutečně schváleny k vyhlášení jako SAC.

Jakmile bude sestaven seznam Společenství, bude definitivně jasné, které lokality vyžadují podle směrnice územní ochranu a doporučení o prozatímní ochraně lokalit již nebudou platit.

Pokud jde o lokality podle směrnice 92/43/EHS, lze argumentovat tím, že členské státy, zejména poté, kdy 10. června 1998 vypršela lhůta pro schválení seznamu Společenství, by měly k plnění určitých povinností přistupovat takovým způsobem, který by zajistil, že nebudou porušovány cíle směrnice. I při absenci seznamu Společenství se proto doporučuje úřadům členských států, aby se přinejmenším zdržely všech činností, jež by mohly způsobit zhoršení stavu území, která jsou na národním seznamu. Tam, kde dosud nebyl zaslán konečný národní seznam, se shodně doporučení vztahuje i k lokalitám, jež by podle vědeckých kritérií směrnice na národním seznamu zcela jasně měly být.

2. Článek 6 odst. 1

Objasnění pojmů, týkajících se ochranných opatření; právní, administrativní nebo smluvní opatření; plány péče

2.1. TEXT

„Pro zvláštní oblasti ochrany stanoví členské státy nezbytná ochranná opatření, zahrnující v případě potřeby odpovídající plány péče vypracované speciálně pro dané lokality nebo integrované do jiných plánů rozvoje, a vhodná opatření právního, správního nebo smluvního charakteru, která odpovídají ekologickým požadavkům typů přírodních stanovišť uvedených v příloze I a druhů uvedených v příloze II, jež se na těchto lokalitách vyskytují.“

2.2. PŮSOBNOST

Odstavec 6(1) stanoví všeobecný ochranný režim, který má být vytvořen členskými státy pro zvláštní oblasti ochrany (SAC).

Odstavec 6(1)

- popisuje **pozitivní** opatření, zahrnující plány péče a právní, administrativní nebo smluvní opatření, směřující k dosažení všeobecného cíle směrnice. Z tohoto hlediska se odstavec 1 článku 6 odlišuje od zbývajících tří odstavců, popisujících preventivní opatření, nutná pro zabránění poškozování, rušení a významným účinkům na lokality soustavy Natura 2000;
- má referenční význam z hlediska logiky a celkového členění článku 6; strukturování a členění tří dalších odstavců článku 6 vyžaduje nejprve prostudování a pochopení odstavce 1;
- zavádí obecný ochranný režim, vztahující se na **všechny** lokality SAC soustavy Natura 2000 bez výjimky a na všechny typy přírodních stanovišť přílohy I a na druhy přílohy II, vyskytující se na těchto lokalitách, vyjma ty, které byly identifikovány jako nevýznamné ve standardních datových formuláři pro Naturu 2000 (viz oddíl 4.5.3);
- týká se **specificky** lokalit SAC: odstavec 6(1) se na rozdíl od odstavců 6(2), (3) a (4) nevztahuje na oblasti zvláštní ochrany (Special Protection Areas, SPA - chráněná území pro vybrané druhy ptáků). Tímto způsobem zákonodárce zavedl:
 - režim, stanovící speciální ochranná opatření pro **SPA**, klasifikovaná podle směrnice o ptácích podle jejich článků 4(1) a 4(2);
 - režim, stanovící ochranná opatření pro **SAC**, vyhlášená podle směrnice o stanovištích postupem podle odstavce 6(1);
- má vztah k článku 2(3), který specifikuje, že „opatření... musí brát v úvahu hospodářské, sociální a kulturní požadavky a regionální a místní charakteristiky“.

Požaduje se, aby členské státy přijaly ochranná opatření pro všechny lokality SAC. Ta jsou pozitivní a vztahují se na všechny typy přírodních stanovišť z přílohy I a druhy z přílohy II, vyskytující se na těchto lokalitách, vyjma ty, jejichž výskyt je označen jako nevýznamný podle standardního datového formuláře Natura 2000.

2.3. CO BY MĚLO BÝT OBSAHEM POJMU „POTŘEBNÁ OCHRANNÁ OPATŘENÍ“?

2.3.1 Pojetí ochrany

Pojetí ochrany je vyloženo v šestém odstavci preambule směrnice, který říká: „vzhledem k tomu, že je nutno podle stanoveného časového rozvrhu vyhlásit oblasti zvláštní ochrany s cílem vytvořit souvislou evropskou ekologickou síť tak, aby byla zajištěna ochrana nebo zachování přírodních stanovišť a druhů v zájmu Společenství v odpovídajícím stavu z hlediska jejich ochrany“, a v osmém odstavci, podle něhož „...je vhodné v každém vyhlášeném území provést nezbytná opatření s ohledem na cíle ochrany.“

V článku 1 písmeno (a) je dále uvedena definice: „(a) výrazem ochrana se rozumí všechna opatření, která jsou potřebná pro zachování nebo obnovu přírodních stanovišť a populací volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v příznivém stavu z hlediska jejich ochrany podle definice pod písmeny e) a i);“.

Členské státy musí přijmout ochranná opatření, potřebná k dosažení všeobecného cíle směrnice, jak je popsán v jejím článku 2(1): „Cílem této směrnice je přispět k zajištění biologické rozmanitosti prostřednictvím ochrany přírodních stanovišť a volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin na evropském území členských států, na které se vztahuje Smlouva“. Jde tedy o **povinnost** zabezpečit **výsledek** celého procesu.

Článek 2(2) konkrétně specifikuje cíle opatření, která mají být přijímána podle této směrnice: „Cílem ...přijímaných opatření...je zachování nebo obnova příznivého stavu z hlediska ochrany u přírodních stanovišť a u druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v zájmu Společenství“. Tato opatření mají v souladu s článkem 2(3) „brát v úvahu hospodářské, sociální a kulturní požadavky a regionální a místní charakteristiky“.

Článek 3 upřesňuje, že je to právě soustava Natura 2000, „složená z lokalit s přírodními stanovišti uvedenými v příloze I a stanovišti druhů uvedenými v příloze II“, která má zabezpečit cíle podle článku 2(2).

Cílem potřebných ochranných opatření je tudíž zachování nebo obnova příznivého stavu z hlediska ochrany u typů přírodních stanovišť a druhů v zájmu Společenství. Opatření mají vazbu na obecný cíl směrnice, který se vztahuje k soustavě Natura 2000, který je definován v článku 3.

Splnění cíle, formulovaného v článku 2(1), závisí z velké části na ochranných opatřeních, která musí členské státy přijmout pro zachování nebo obnovení typů přírodních stanovišť a druhů ve stavu příznivém z hlediska jejich ochrany. Tato opatření jsou realizována prostřednictvím soustavy Natura 2000, definované v článku 3(1), přičemž mají být brány v úvahu ekonomické, sociální a kulturní požadavky a regionální a místní charakteristiky.

2.3.2. Stav z hlediska ochrany

Tento pojem je definován v článku 1 směrnice:

- Pro **přírodní stanoviště** článek 1(e) specifikuje, že jde o „souhrn vlivů, které působí na přírodní stanoviště a na jeho typické druhy a které mohou ovlivnit jeho dlouhodobé přirozené rozšíření, strukturu a funkce, jakož i dlouhodobé přežívání jeho typických druhů...“.
- Pro **druh** specifikuje článek 1(i), že jde o „souhrn vlivů, které působí na příslušný druh a které mohou ovlivnit jeho dlouhodobé rozšíření a početnost jeho populace...“.

Každý členský stát musí proto brát v úvahu veškeré vlivy životního prostředí (ovzduší, vod, půd, území), působící na stanoviště a druhy, vyskytující se na dané lokalitě.

Příznivý stav z hlediska ochrany je také popsán v článku 1(e) pro **přírodní stanoviště** a v článku 1(i) pro druhy.

- Pro přírodní stanoviště je tohoto stavu dosaženo, když:
- „jeho přirozený areál rozšíření a plochy, které v rámci tohoto areálu pokrývá, jsou stabilní nebo se zvětšují;
- specifická struktura a funkce, které jsou nezbytné pro jeho dlouhodobé zachování, existují a budou pravděpodobně v dohledné době i nadále existovat a
- stav jeho typických druhů z hlediska ochrany je příznivý“.

Pro **druhy** tento stav nastává, pokud:

- „údaje o populační dynamice příslušného druhu naznačují, že se dlouhodobě udržuje jako životaschopný prvek svého přírodního stanoviště;
- přirozený areál rozšíření druhu není a pravděpodobně nebude v dohledné budoucnosti omezen;
- existují a pravděpodobně budou v dohledné době i nadále existovat dostatečně velká stanoviště pro dlouhodobé zachování jeho populace“.

Příznivý stav z hlediska ochrany pro přírodní stanoviště nebo druh je třeba posuzovat v rámci celého přírodního areálu rozšíření podle článku 1(e) a 1(i), tj. na úrovni biogeografické a tedy z hlediska soustavy Natura 2000 jako celku. Protože však ekologická soudržnost soustavy bude závislá na přispění každé individuální lokality a tudíž na stavu přírodních stanovišť a druhů, které se zde vyskytují, z hlediska jejich ochrany, hodnocení příznivého stavu z hlediska ochrany na úrovni lokalit bude nutné vždy.

Stav přírodních stanovišť a druhů, vyskytujících se na dané lokalitě, z hlediska ochrany se vyhodnocuje na základě řady kritérií, stanovených v článku 1 směrnice. Toto vyhodnocení se provádí jak na úrovni jednotlivých lokalit, tak i celé soustavy.

2.3.3. Ekologické požadavky

Odstavec 6(1) upřesňuje, že potřebná ochranná opatření musí odpovídat „ekologickým požadavkům typů přírodních stanovišť podle přílohy I a druhů podle přílohy II, vyskytujících se na dané lokalitě“. Ochranná opatření, která členské státy stanoví, proto musí být v relaci k ekologickým požadavkům typů přírodních stanovišť a druhů.

Ačkoli směrnice neobsahuje žádnou definici pojmu „ekologické požadavky“, účel a kontext odstavce 6(1) naznačují, že takové požadavky zahrnují ekologické potřeby vůči abiotickým a biotickým faktorům, nezbytné k zajištění příznivého stavu typů stanovišť a druhů z hlediska jejich ochrany, včetně jejich vztahů s okolním prostředím (ovzduším, vodami, půdou, vegetací apod.).

Tyto požadavky jsou založeny na vědeckých poznatcích a mohou být definovány jedinečně případ od případu pro jednotlivé typy přírodních stanovišť z přílohy I, druhy z přílohy II i pro lokality, na nichž se tyto druhy a stanoviště nacházejí. Pro navržení individuálních ochranných opatření (případ od případu) jsou tyto poznatky naprosto nezbytné.

Ekologické požadavky mohou být proměnlivé druh od druhu, ale i v rámci jednoho druhu na různých lokalitách.

Kupříkladu pro netopýry, zařazené do přílohy II směrnice, se ekologické požadavky liší pro období zimního spánku (kdy jsou vázáni na podzemní prostory, štolky nebo lidská obydlí) a pro období aktivity počínaje jarem (během níž opouštějí svá zimoviště a zaměřují svoji aktivitu na lov hmyzu).

Pro druh obojživelníka z přílohy II, čolka velkého (*Triturus cristatus*), se ekologické požadavky mění v průběhu jeho životního cyklu. Druh přezimuje na souši (v dutinách a šterbinách), poté na jaře a na počátku léta klade vajíčka ve vodních nádržích. Nato opouští vodní prostředí a během léta a podzimu žije na suché zemi. Pro tentýž druh se tedy mohou jeho ekologické požadavky měnit v závislosti na lokalitě (vodní nebo suchozemské).

Za stanovení ekologických požadavků pro typy přírodních stanovišť z přílohy I a druhy z přílohy II, nacházejících se na lokalitách, odpovídají členské státy. Ty si mohou vyměňovat svoje poznatky z této oblasti, a to s podporou Evropské komise a Evropské agentury pro životní prostředí - Evropského tematického střediska ochrany přírody.

Ochranná opatření musí odpovídat ekologickým požadavkům typů přírodních stanovišť z přílohy I a druhů z přílohy II, nacházejících se na dané lokalitě. Ekologické požadavky těchto typů přírodních stanovišť a druhů zahrnují veškeré ekologické potřeby, nezbytné k zajištění jejich příznivého stavu z hlediska ochrany. Mohou být stanoveny jedinečně individuálně pro každý případ a na základě vědeckých poznatků.

2.4. JAKOU FORMU MOHOU MÍT NEZBYTNÁ OCHRANNÁ OPATŘENÍ?

Ochranná opatření mohou mít přinejmenším dvojí formu: „vhodných právních, správních nebo smluvních opatření...“ a „v případě potřeby“ „odpovídajících plánů péče“.

2.4.1. Plány péče

Nezbytná ochranná opatření mohou zahrnovat „v případě potřeby odpovídající plány péče, vytvořené specificky pro danou lokalitu nebo integrované do jiných rozvojových plánů“. Takové plány péče by měly pojednávat o všech očekávaných činnostech, zatímco činnostmi nepředpokládanými se zabývají odstavce 6(3) a 6(4).

Slovní spojení „v případě potřeby“ naznačuje, že plány péče nemusí být vždy nezbytné. Pokud se členský stát rozhodne pro jejich zavedení, má často smysl připravit je před provedením jiných opatření uvedených v odstavce 6(1), především opatření smluvních. Taková opatření často zahrnují vztah mezi odpovědnými úřady a jednotlivými vlastníky a jsou omezena na individuální pozemkovou držbu, jež bývá za normálních okolností menší než rozloha celé lokality. Za takových okolností poskytne plán péče, zaměřený na celé území, širší rámec a je-

ho obsah bude představovat užitečný základní nástroj, z něhož budou vycházet specifické detaily smluvních opatření.

Plány péče musí být „odpovídající a vytvořené specificky pro danou lokalitu“, čili cíleně zaměřené na lokality soustavy Natura 2000, **nebo** „integrované do jiných rozvojových plánů“.

Toto druhé ustanovení je ve shodě s principem integrace záležitostí životního prostředí do ostatních politik Společenství. Taková integrace má přispět k soudržnosti soustavy, citované v článku 3(1). V každém případě může být nezbytné aplikovat odstavec 6(3) na ty aspekty plánu péče, jež nejsou přímo spojeny s ochranným managementem (viz komentář k odstavci 6(3) v kapitole 4.3.3.).

Přestože nelze uvést odkazy na specifický obsah jednotlivých plánů péče, příloha II na konci tohoto dokumentu přináší množství významných námětů, využitelných při přípravě těchto plánů. Příloha IIa dále obsahuje seznam projektů programu LIFE-Nature, jejichž výsledkem byly právě plány péče nebo jiná právní, správní či smluvní opatření (viz dále), zaměřená na aktivní ochranu lokalit.

Členské státy mohou vytvářet plány péče, jež jsou nadřazeny ostatním typům opatření. Plány nejsou vždy nezbytné, avšak pokud existují, měly by brát v úvahu charakteristiky, specifické pro každou lokalitu, i všechny aktivity, které lze očekávat. Může jít o samostatné dokumenty či mohou být začleněny do jiných rozvojových plánů, pokud takové existují.

2.4.2. Právní, správní nebo smluvní opatření

Slovní spojení „v případě potřeby“ se vztahuje pouze k plánům péče, nikoli již k právním, správním nebo smluvním opatřením. I když tedy členský stát nepovažuje plán péče za nezbytný, citovaná opatření provést musí.

Rozdělení opatření do uvedených tří kategorií je nutno chápat v širším smyslu. K zajištění cílů směrnice může existovat řada různých vhodných opatření. V principu jde o opatření s **pozitivním účinkem**, avšak v některých výjimečných případech může jít i o taková, která nevyžadují **žádnou činnost**. Na druhé straně v případě těchto opatření nemusí nutně jít o nové činnosti, neboť i existující opatření mohou být považována za dostatečná, pokud jsou vhodná.

Mezi opatřeními, zahrnujícími pozitivní akce, mohou být dobrým příkladem pro ilustraci toho, jak lze brát v úvahu socioekonomické požadavky podle článku 2(3), *agroenvironmentální* či *sylienvironmentální* opatření.

1. Agroenvironmentální opatření: pro určité, člověkem vytvořené polopřírodní typy stanovišť z přílohy I (louky, pastviny) a druhy z přílohy II, vyskytující se na těchto stanovištích, budou ve většině případů dostatečným smluvním opatřením, cíleným na zachování a příznivý stav z hlediska ochrany pro tyto stanoviště i druhy, do-

hody se zemědělci, uzavírané na základě nového nařízení o rozvoji venkova (9).

2. Sylienvironmentální opatření: vhodná opatření mohou vzejít z iniciativ lesnických společností v rámci konkrétních certifikačních programů za předpokladu, že tyto iniciativy zajistí udržení příznivého stavu z hlediska ochrany.

Z tohoto pohledu je možné veškeré vhodné fondy EU (např. LIFE, regionální fondy a fondy pro rozvoj venkova) považovat za prostředky k realizaci těchto opatření.

Volba mezi právními, správními nebo smluvními opatřeními nebo mezi plány péče je ponechána na členských státech. To je v souladu s principem subsidiarity. Členské státy však musí zvolit nejméně jednu z těchto tří kategorií, tj. buď právní, správní nebo smluvní.

Mezi těmito třemi kategoriemi neexistuje žádná hierarchie. Členské státy mohou tedy na jednotlivých lokalitách soustavy Natura 2000 zvolit buď jednu z uvedených kategorií opatření (např. pouze smluvní opatření) nebo opatření kombinovaná (např. kombinaci správních a smluvních opatření podle ochranných požadavků pro typy přírodních stanovišť z přílohy I a druhy z přílohy II, nacházející se na lokalitě). Kromě toho, jako doplněk ke zvolené kategorii povinných opatření, mohou členské státy vytvářet a realizovat i plány péče.

Uvedené tři kategorie opatření jsou považovány za „vhodné“. To není přímo uvedeno ve směrnici. V případě odstavce 6(1) však právní, správní nebo smluvní opatření musí být zahrnuta do celkového konceptu ochranných opatření. Termín „vhodný“ nemá žádný jiný cíl, než upozornit na to, že ať je typ opatření, zvolený členským státem, jakýkoli, existuje zde povinnost respektovat všeobecné cíle směrnice.

Pokud tedy členský stát zvolí smluvní opatření, má vždy povinnost zajistit trvalým způsobem i potřebná opatření ochranná, která budou odpovídat „*ekologickým požadavkům stanovišť z přílohy I a druhů z přílohy II, vyskytujících se na daných lokalitách*“ a respektovat tak všeobecný cíl směrnice, definovaný v článku 2(1).

Požaduje se, aby členské státy využívaly vhodná právní, správní nebo smluvní opatření. Tato opatření budou brát v úvahu socioekonomické požadavky v souladu s článkem 2(3). Opatření musí (a) odpovídat ekologickým požadavkům stanovišť z přílohy I a druhů z přílohy II, nacházejících se na daných lokalitách, a (b) naplňovat všeobecný cíl směrnice, jímž je zachování nebo obnova přírodních stanovišť a druhů fauny a flóry v zájmu Společenství v příznivém stavu z hlediska ochrany.

(9) Nařízení Rady (ES) č. 1257/1999 ze 17. května 1999, OJ L 160, 26. 6. 1999, str. 80.

3. Odstavec 6(2)

Objasnění pojmů *poškození; vyrušování, významný účinek*

3.1. TEXT

„Členské státy přijmou přiměřená opatření, aby v oblastech zvláštní ochrany vyloučily poškození přírodních stanovišť a stanovišť druhů a vyrušování druhů, pro něž jsou tato území určena, pokud by takové vyrušování mohlo být významné ve vztahu k cílům této směrnice“.

3.2. PŮSOBNOST

Východiskem tohoto článku je **princip prevence**: „Členské státy přijmou přiměřená opatření, aby ... v oblastech zvláštní ochrany vyloučily poškození... a vyrušování...“.

Tato opatření jdou nad rámec jednoduchých managementových opatření, nezbytných pro zajištění ochrany, protože ta jsou již pokryta odstavcem 6(1). Termíny „vyloučit“ a „mohlo by být významné“ zdůrazňují anticipační (předjímající) podstatu opatření, která mají být přijímána. Není přijatelné, aby se s přijetím opatření čekalo do okamžiku, kdy poškození nebo vyrušování nastane (viz interpretaci spojení „pravděpodobně na“ odstavce 6(3) v kapitole 4.4.2.).

Tento článek lze vykládat tak, že se po členských státech vyžaduje, aby podnikly odpovídající akce, o nichž lze odůvodněně očekávat, že by podniknuty být měly, k zajištění toho, že nedojde k významnějšímu poškození nebo vyrušování.

Působnost tohoto odstavce je širší než u odstavců 6(3) a (4), jež se vztahují pouze k plánům a projektům, vyžadujícím povolení. Lze jej také aplikovat na provádění záměrů, jež nevyžadují nezbytně předchozí povolení, jako je oblast zemědělství nebo rybníkářství.

Odstavec 6(2):

- musí být **permanentně** aplikován ve zvláštních oblastech ochrany (SAC). Může se týkat minulých, současných nebo budoucích činností či událostí (např. v případě, že je určitý mokřad ohrožen zaplavením toxickými látkami, podle tohoto článku existuje povinnost podniknout veškerá preventivní opatření, aby se zabránilo postižení mokřadu, a to i v případě, že místo úniku jedovatých látek leží daleko od něj). Pokud nějaká již probíhající činnost v SAC způsobuje zhoršování stavu přírodních stanovišť nebo vyrušování druhů, pro něž byla tato lokalita vyhlášena, musí být ošetřena nezbytnými ochrannými opatřeními podle odstavce 6(1). To může vyžadovat, je-li to vhodné, ukončení negativního působení buď zastavením činnosti nebo provedením opatření, snižujících dopad tohoto působení. Ta mohou zahrnovat i ekonomické kompenzace.
- **není omezen jen na záměrné činnosti**, avšak může ošetřovat také jakékoli náhodné události, jež mohou nastat (požáry, záplavy apod.), a to v té míře, v jaké je lze předvídat. V případě katastrof se týká pouze povinnosti podniknout (přiměřená) předběžná opatření na snížení jejich rizika v tom směru, v jakém mohou narušit cíl směrnice.

Zákonodárce předpokládal určité **limity** odpovědnosti členských států:

- **Prostorový limit.** Opatření se týkají jediné druhů a stanovišť, nacházejících se „v lokalitách SAC“. Na druhé straně musí být opatření podniknuta i **mimo** SAC, pokud externí události mohou mít dopad na druhy a stanoviště uvnitř SAC. Toto ustanovení proto neříká, že opatření mají být **podnikána** v SAC, ale naopak to, co musí být v SAC **vyloučeno**.
- **Limit dotčených stanovišť a druhů.** Odpovídající opatření se týkají jediné stanovišť a druhů, „pro něž byla území vyhlášena“. Konkrétně se v případě stanovišť a druhů, dotčených opatřeními, jež mají být podniknuta, jedná o ty, popsané ve standardních formulářích Natura 2000 (viz kapitola 2.2 a 4.5.3.). Cílem tedy není provádět všeobecná ochranná opatření, ale realizovat jen opatření, zaměřená na druhy a stanoviště, na jejichž základě byl proveden výběr příslušné zvláštní oblasti ochrany. Zda jde o vyrušování a/nebo poškození bude tedy dáno informacemi, které byly sděleny členskými státy a které byly využity k zabezpečení soudržnosti celé soustavy pro dotčené druhy a stanoviště.

Požaduje se, aby členské státy realizovaly preventivní opatření k vyloučení poškození a vyrušování, spojené s předvídatelnými událostmi. Tato opatření se týkají jediné druhů a stanovišť, pro něž byly dané lokality vyhlášeny, a musí být prováděna, je-li to potřebné, také mimo tyto lokality.

3.3. LIŠÍ SE ZPŮSOB IMPLEMENTACE V PŘÍPADĚ POŠKOZOVÁNÍ A VYRUŠOVÁNÍ?

V případě **vyrušování druhu** odstavec 6(2) upřesňuje, že mají být podniknuty vhodné kroky pro jeho vyloučení, „pokud by takové vyrušování mohlo být významné ve vztahu k cílům této směrnice“.

Toto vyrušování musí být relevantní vůči stavu druhu z hlediska ochrany (nebo na něj musí mít dopad), a to ve vztahu k cílům směrnice. Je tudíž v souladu s těmito cíli, že členský stát musí stanovit, zda je či není určité vyrušování významné.

V případě **poškození stanovišť** však nutnost existence vztahu k cílům směrnice není v textu směrnice zmíněna. Konstatuje se pouze, že je nutné zabránit poškození stanovišť. Účel všech opatření, podnikaných na základě této směrnice, musí být v souladu s jejími cíli a musí respektovat princip proporcionality. Poškození stanovišť je proto také nutno hodnotit ve vztahu k cílům směrnice. Ukazuje se, že je skutečně těžké hodnotit porušování cílů směrnice v absolutním vyjádření bez možnosti porovnání s měřitelnými limity. Jak bude ukázáno dále, k interpretaci mezi toho, co lze považovat za poškození, je možné při propojení výkladu pojmu poškození s cíli směrnice využít článek 1 směrnice.

Vyrušování a poškození je nutno hodnotit vždy v porovnání vůči cílům směrnice.

3.4. ZA JAKÝCH PODMÍNEK MAJÍ ČLENSKÉ STÁTY ZAHÁJIT REALIZACI OPATŘENÍ?

Existuje zjevný rozdíl mezi limity přijatelnosti u poškozování stanoviště nebo vyrušování druhu.

- V případě **vyrušování** musí jít o vyrušování **významné** (určitý jeho stupeň lze tedy tolerovat). Kromě toho není nezbytné, aby doopravdy nastal významný účinek, ale již sama pravděpodobnost („*mohlo by být*“) je dostatečná k provedení nápravných opatření. To lze považovat za soulad s principy prevence a předběžné opatrnosti.
- V případě poškozování zákonodárce neuvedl explicitně jeho míru. To ovšem nevylučuje existenci určitého manévrovacího prostoru při rozhodování, co je možné popsat jako poškození (viz dále).

Poškozování je fyzikální degradace stanoviště. Lze je přímo zhodnotit pomocí série indikátorů (viz dále), například zmenšením oblasti nebo úbytkem charakteristických prvků stanoviště.

Na druhé straně vyrušování přímo neovlivňuje fyzikální podmínky. Pokud však je toto vyrušování významné, může vyvolat změny fyzikálních parametrů, což má stejné následky jako zhoršování. Pokud je vyrušování dostatečně významné na to, aby vyvolalo změny tohoto druhu, může být hodnoceno stejným způsobem jako zhoršování s využitím indikátorů stavu ochrany (viz dále).

Vyrušování je třeba hodnotit stejným způsobem jako poškozování, pokud vyvolává změny v indikátorech stavu chráněného druhu z hlediska ochrany, a to tak, jako kdyby ovlivňovalo stav příslušného druhu z hlediska jeho ochrany.

3.5. KDY JE NUTNÉ PODNIKAT OPATŘENÍ, VZTAHUJÍCÍ SE K VYRUŠOVÁNÍ A POŠKOZOVÁNÍ?

Nejprve je nutno zdůraznit, že opatření musí být **vhodná**. Znamená to, že by měla naplňovat základní cíl směrnice v tom, že přispějí k dobrému stavu druhu nebo stanoviště z hlediska jeho ochrany a přitom budou brát v úvahu „*ekonomické, sociální a kulturní požadavky a regionální a místní charakteristiky*“.

Pro stanovení vhodných opatření, jež mají být podnikána členskými státy, dává rámec vzájemné propojení preambule a jednotlivých článků směrnice.

Jak bylo zmíněno v předchozí kapitole 3.4., vyrušování i poškozování je třeba hodnotit vzhledem ke stavu z hlediska ochrany, přičemž je nutno mít na mysli, že podle článku 3(1) je soustava Natura 2000 složena z **lokalit** a má umožnit, aby typy přírodních stanovišť a stanoviště příslušných druhů byly udržovány v **příznivém stavu z hlediska jejich ochrany** v celém areálu rozšíření.

Příznivý stav z hlediska ochrany, definovaný v článku 1 směrnice, může sloužit jako vodítko pro konečné stanovení limitů přijatelné míry vyrušování a poškozování s ohledem na cíle směrnice i pro zjištění, zda vhodná opatření jsou správným způsobem implementována (viz dále).

Stav stanoviště nebo druhu na dané lokalitě z hlediska ochrany je třeba hodnotit podle míry, jakou taková lokalita přispívá k ekologické soudržnosti celé soustavy, buď

- v porovnání s počátečním stavem v okamžiku zaslání informací, týkajících se lokality, ve standardním datovém formuláři Natura 2000, pokud je tento stav příznivý, nebo

- v porovnání s cílem zlepšení stavu z hlediska ochrany, vyhlášeným v okamžiku ustavení celé soustavy. Je totiž zřejmé, že pokud členský stát je povinen navrhnout klasifikaci přírodních stanovišť i v případě, že jejich stav z hlediska ochrany je nepříznivý, existuje logický předpoklad, že zároveň stanoví obnovní cíle pro tato stanoviště k zajištění jejich trvale udržitelného rozvoje. Pokud budou pro zlepšení stavu stanovišť nebo druhů na daných lokalitách z hlediska ochrany použity fondy Společenství, bude nadále uvažován již jen tento zlepšený stav.

Stav ochrany konkrétní lokality by měl odrážet dynamickou podstatu dotčených stanovišť a druhů. V tomto směru je nutno zdůraznit důležitost trvalého monitorování stavu stanovišť a druhů z hlediska ochrany, jak je požaduje článek 11 směrnice.

Zhoršování nebo vyrušování se hodnotí vzhledem ke stavu dotčených druhů a stanovišť z hlediska ochrany. Na úrovni lokality musí být udržování příznivého stavu z hlediska ochrany vyhodnocováno v porovnání s počátečními podmínkami, popsányými ve standardním dotazníku Natura 2000 v okamžiku navržení lokality k výběru nebo vyhlášení podle míry, jakou tato lokalita přispívá k ekologické soudržnosti celé soustavy. Tato představa musí být vykládána dynamickým způsobem na základě vývoje stavu stanoviště nebo stanoviště druhu z hlediska ochrany.

3.6. INDIKÁTORY VYRUŠOVÁNÍ A POŠKOZOVÁNÍ

Podmínky, za nichž platí pojmy vyrušování a zhoršování, jsou dobře definovány, avšak musí být posuzovány členskými státy jak vzhledem k obecnému stavu příslušných druhů nebo stanovišť z hlediska jejich ochrany (na biogeografické úrovni), tak i vzhledem k místním podmínkám (na úrovni lokality). Všeobecným pravidlem je, aby na konkrétní lokalitě bylo vyrušování nebo zhoršování vyhodnocováno zvláště případ od případu, s použitím indikátorů (viz dále) a s ohledem na význam změny jejich hodnoty. To je porovnáváno (a) se stavem dotčených stanovišť nebo druhů z hlediska ochrany a (b) s mírou, jakou lokalita přispívá k soudržnosti soustavy Natura 2000.

3.6.1. Poškozování stanovišť

Pod tímto pojmem rozumíme fyzikální degradaci, ovlivňující stanoviště. Podle definice stavu z hlediska ochrany (článek 1(e) - viz kapitola 2.3) musí členský stát brát v úvahu veškeré vlivy prostředí, v němž se nacházejí typy stanovišť (prostor, vody, ovzduší, půda). Pokud v důsledku působení těchto složek dojde k tomu, že stav z hlediska ochrany se stane méně příznivým než dříve, lze mít za to, že došlo ke zhoršení.

Při vyhodnocování míry tohoto zhoršení v porovnání s cíli směrnice lze použít definice **příznivého stavu přírodního stanoviště z hlediska ochrany**, jak je popsána v článku 1(e), a to s využitím těchto faktorů:

- „*Jeho přirozený areál rozšíření a plochy, které v rámci tohoto areálu pokrývá, jsou stabilní nebo se zvětšují*“.

Jakoukoli událost, která přispěje k redukci území s výskytem přírodního stanoviště, pro něž byla lokalita vyhlášena, lze považovat za zhoršení. Význam redukce oblasti výskytu přírodního stanoviště musí být hodnocen v porovnání s celkovou rozlohou, kterou dotčený typ stanoviště zaujímá podle popisu stavu tohoto typu z hlediska ochrany;

- „*Specifická struktura a funkce, které jsou nezbytné pro jeho dlouhodobé zachování, existují a budou pravděpodobně v dohledné době i nadále existovat*“.

Jakékoli poškození faktorů, nezbytných pro dlouhodobé zachování stanovišť, lze považovat za zhoršení.

Funkce, nutné pro jeho dlouhodobé zachování, pochopitelně závisejí na příslušném typu stanoviště (bylo by užitečné mít obecné indikátory, umožňující hodnotit tyto prvky pro každý typ stanoviště). Členské státy musí znát tyto požadavky (na základě studií, sběru dat a podobně), neboť odstavec 6(1) stanoví, že mají podnikat opatření, „která odpovídají ekologickým požadavkům typů přírodních stanovišť uvedených v příloze I a druhů uvedených v příloze II“.

- „*Stav jeho typických druhů z hlediska ochrany je příznivý podle definice, uvedené pod písmenem i*“ (viz kapitulu 2.3 pro definování jednotlivých položek písmene (i) článku 1).

Ke zhoršování stanovišť dochází tehdy, pokud je území s výskytem daného typu stanoviště na konkrétní lokalitě redukováno či pokud ve srovnání s počátečním stavem dojde k redukci specifické struktury a funkcí, nezbytných pro dlouhodobé zachování nebo dobrý stav z hlediska ochrany typických druhů, vázaných na toto stanoviště. Toto hodnocení se provádí s přihlédnutím k míře, v jaké lokalita přispívá k soudržnosti celé soustavy.

3.6.2. Vyrušování druhů

Na rozdíl od zhoršování neovlivňuje vyrušování přímo fyzikální podmínky na lokalitě; týká se druhů a je často časově omezené (hluk, zdroj světla apod.). Intenzita, doba působení a frekvence opakování vyrušování jsou tedy důležitými parametry.

Aby bylo vyrušování možno považovat za významné, musí ovlivnit stav z hlediska ochrany. Stav druhu z hlediska ochrany je definován v článku 1(i) (viz kapitolu 2.3).

K tomu, aby bylo možné posoudit, zda vyrušování je významné ve vztahu k cílům směrnice, lze se odvolat na definici **příznivého stavu druhu z hlediska ochrany**, uvedenou v článku 1(i), a to na základě následujících faktorů:

- „*Údaje o populační dynamice příslušného druhu naznačují, že se dlouhodobě udržuje jako životaschopný prvek svého přírodního stanoviště*“.

Jakoukoli událost, která přispěje k dlouhodobému snižování populace druhu na určité lokalitě, lze považovat za významné vyrušování.

- „*Přirozený areál rozšíření druhu není a pravděpodobně nebude v dohledné budoucnosti omezen*“.

Jakoukoli událost, která přispěje k redukci nebo ke vzniku rizika zmenšení areálu rozšíření druhu v rámci určité lokality, lze považovat za významné vyrušování.

- „*Existují a pravděpodobně budou v dohledné době i nadále existovat dostatečně velká stanoviště k dlouhodobému zachování jeho populací*“.

Jakoukoli událost, která přispěje k redukci velikosti stanoviště druhu v rámci určité lokality, lze považovat za významné vyrušování.

K vyrušování druhů dochází tehdy, pokud údaje o populační dynamice pro danou lokalitu ukáží, že druh již nadále nepředstavuje životaschopný prvek této lokality ve srovnání s počátečním stavem. Toto hodnocení se provádí s ohledem na míru, jakou lokalita přispívá k soudržnosti celé soustavy.

4. Odstavec 6(3)

Objasnění pojmů *plán nebo projekt; významný účinek; odpovídající hodnocení; cíle ochrany lokality; odpovědné úřady; stanovisko veřejnosti; celistvost lokality*

4.1. TEXT

„*Jakýkoliv plán nebo projekt, který s určitou lokalitou přímo nesouvisí nebo není pro péči o ni nezbytný, avšak bude mít pravděpodobně na tuto lokalitu významný vliv, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty, musí být předmětem odpovídajícího hodnocení jeho důsledků pro lokalitu z hlediska cílů její ochrany. S přihlédnutím k výsledkům uvedeného hodnocení důsledků pro lokalitu a s ohledem na ustanovení odstavce 4 schválí příslušné orgány dotyčného státu tento plán nebo projekt teprve poté, když se ujistí, že nebude mít záporný vliv na celistvost příslušné lokality, a když si v případě potřeby opatřily stanovisko veřejnosti*“.

4.2. PŮSOBNOST

Pokud jde o **účel a kontext**, úlohu třetího a čtvrtého odstavce článku 6 je nutné posuzovat ve vztahu k prvnímu (ne-

bo, v případě SPA, k prvnímu a druhému odstavci článku 4 směrnice 79/409/EHS) a druhému odstavci článku 6. Zejména je důležité pamatovat na to, že i když je zjištěno, že určitá iniciativa nebo činnost nespádá do působnosti odstavce 6(3), je ji vždy ještě nutno uvést do souladu s ostatními citovanými odstavci.

Je třeba poznamenat, že ekologicky pozitivní nebo ekologicky přijatelné aktivity mohou být posouzeny již podle odstavce 6(1) a 6(2) - například tradiční zemědělské postupy, díky nimž se udržují určité typy stanovišť a druhů. Ustanovení odstavce 6(3) a 6(4) vytvářejí podklad pro plánování rozvoje aktivit, neboť stanoví okolnosti, za nichž mohou či naopak nesmějí být povolovány plány a projekty s negativními dopady. Tato ustanovení tak zajišťují, aby negativní ekonomické a jiné ne-ekologické požadavky byly v rovnováze s ochrannými cíli.

Odstavce 6(3) a 6(4) definují **posloupnost** při posuzování plánů a projektů (10).

(10) Zjednodušené schéma tohoto postupu je znázorněno v příloze III na konci tohoto dokumentu.

Jakékoli poškození faktorů, nezbytných pro dlouhodobé zachování stanovišť, lze považovat za zhoršení.

Funkce, nutné pro jeho dlouhodobé zachování, pochopitelně závisejí na příslušném typu stanoviště (bylo by užitečné mít obecné indikátory, umožňující hodnotit tyto prvky pro každý typ stanoviště). Členské státy musí znát tyto požadavky (na základě studií, sběru dat a podobně), neboť odstavec 6(1) stanoví, že mají podnikat opatření, „*kteřá odpovídají ekologickým požadavkům typů přírodních stanovišť uvedených v příloze I a druhů uvedených v příloze II*“.

- „*Stav jeho typických druhů z hlediska ochrany je příznivý podle definice, uvedené pod písmenem i*“ (viz kapitolu 2.3 pro definování jednotlivých položek písmene (i) článku 1).

Ke zhoršování stanovišť dochází tehdy, pokud je území s výskytem daného typu stanoviště na konkrétní lokalitě redukováno či pokud ve srovnání s počátečním stavem dojde k redukci specifické struktury a funkcí, nezbytných pro dlouhodobé zachování nebo dobrý stav z hlediska ochrany typických druhů, vázaných na toto stanoviště. Toto hodnocení se provádí s přihlédnutím k míře, v jaké lokalita přispívá k soudržnosti celé soustavy.

3.6.2. Vyrušování druhů

Na rozdíl od zhoršování neovlivňuje vyrušování přímo fyzikální podmínky na lokalitě; týká se druhů a je často časově omezené (hluk, zdroj světla apod.). Intenzita, doba působení a frekvence opakování vyrušování jsou tedy důležitými parametry.

Aby bylo vyrušování možno považovat za významné, musí ovlivnit stav z hlediska ochrany. Stav druhu z hlediska ochrany je definován v článku 1(i) (viz kapitolu 2.3).

K tomu, aby bylo možné posoudit, zda vyrušování je významné ve vztahu k cílům směrnice, lze se odvolat na definici **příznivého stavu druhu z hlediska ochrany**, uvedenou v článku 1(i), a to na základě následujících faktorů:

- „*Údaje o populační dynamice příslušného druhu naznačují, že se dlouhodobě udržuje jako životaschopný prvek svého přírodního stanoviště*“.

Jakoukoli událost, která přispěje k dlouhodobému snižování populace druhu na určité lokalitě, lze považovat za významné vyrušování.

- „*Přirozený areál rozšíření druhu není a pravděpodobně nebude v dohledné budoucnosti omezen*“.

Jakoukoli událost, která přispěje k redukci nebo ke vzniku rizika zmenšení areálu rozšíření druhu v rámci určité lokality, lze považovat za významné vyrušování.

- „*Existují a pravděpodobně budou v dohledné době i nadále existovat dostatečně velká stanoviště k dlouhodobému zachování jeho populací*“.

Jakoukoli událost, která přispěje k redukci velikosti stanoviště druhu v rámci určité lokality, lze považovat za významné vyrušování.

K vyrušování druhů dochází tehdy, pokud údaje o populační dynamice pro danou lokalitu ukáží, že druh již nadále nepředstavuje životaschopný prvek této lokality ve srovnání s počátečním stavem. Toto hodnocení se provádí s ohledem na míru, jakou lokalita přispívá k soudržnosti celé soustavy.

4. Odstavec 6(3)

Objasnění pojmů *plán nebo projekt; významný účinek; odpovídající hodnocení; cíle ochrany lokality; odpovědné úřady; stanovisko veřejnosti; celistvost lokality*

4.1. TEXT

„*Jakýkoliv plán nebo projekt, který s určitou lokalitou přímo nesouvisí nebo není pro péči o ni nezbytný, avšak bude mít pravděpodobně na tuto lokalitu významný vliv, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty, musí být předmětem odpovídajícího hodnocení jeho důsledků pro lokalitu z hlediska cílů její ochrany. S přihlédnutím k výsledkům uvedeného hodnocení důsledků pro lokalitu a s ohledem na ustanovení odstavce 4 schválí příslušné orgány dotyčného státu tento plán nebo projekt teprve poté, když se ujistí, že nebude mít záporný vliv na celistvost příslušné lokality, a když si v případě potřeby opatřily stanovisko veřejnosti*“.

4.2. PŮSOBNOST

Pokud jde o **účel a kontext**, úlohu třetího a čtvrtého odstavce článku 6 je nutné posuzovat ve vztahu k prvnímu (ne-

bo, v případě SPA, k prvnímu a druhému odstavci článku 4 směrnice 79/409/EHS) a druhému odstavci článku 6. Zejména je důležité pamatovat na to, že i když je zjištěno, že určitá iniciativa nebo činnost nespádá do působnosti odstavce 6(3), je ji vždy ještě nutno uvést do souladu s ostatními citovanými odstavci.

Je třeba poznamenat, že ekologicky pozitivní nebo ekologicky přijatelné aktivity mohou být posouzeny již podle odstavce 6(1) a 6(2) - například tradiční zemědělské postupy, díky nimž se udržují určité typy stanovišť a druhů. Ustanovení odstavce 6(3) a 6(4) vytvářejí podklad pro plánování rozvoje aktivit, neboť stanoví okolnosti, za nichž mohou či naopak nesmějí být povolovány plány a projekty s negativními dopady. Tato ustanovení tak zajišťují, aby negativní ekonomické a jiné ne-ekologické požadavky byly v rovnováze s ochrannými cíli.

Odstavce 6(3) a 6(4) definují **posloupnost** při posuzování plánů a projektů (10).

(10) Zjednodušené schéma tohoto postupu je znázorněno v příloze III na konci tohoto dokumentu.

- (a) První etapa tohoto postupu sestává z fáze hodnocení a řídí se první větou odstavce 6(3).
- (b) Druhá etapa, prováděná podle druhé věty odstavce 6(3), se týká rozhodování odpovědných národních úřadů.
- (c) Třetí etapa postupu (podle článku 6(4)) vstupuje do hry tehdy, pokud i navzdory negativnímu hodnocení je navrhováno plán nebo projekt nezamítnout a postoupit jej k dalšímu posuzování.

Použitelnost postupu a rozsah jeho aplikace závisejí na několika faktorech; pokud jde o pořadí kroků, každý následující krok je ovlivněn krokem předcházejícím.

Pokud jde o geografickou působnost, ustanovení odstavce 6(3) nejsou omezena na plány a projekty, které budou výlučně lokalizovány v chráněném území či se jej budou týkat; jsou zaměřena i na záměry, situované sice mimo lokality, avšak s podezřením na to, že by na tyto lokality mohly mít podstatný vliv.

Odstavce 6(3) a 6(4) stanoví, za jakých okolností lze či nelze povolit plány a projekty s negativními účinky. Na činnost, nespádající do působnosti odstavce 6(3), se mohou vztahovat ustanovení odstavce 6(1) - nebo, v případě SPA, odstavců 4(1) a 4(2) směrnice 79/409/EHS - a odstavce 6(2) směrnice 92/43/EHS.

4.3. CO JE MYŠLENO „PLÁNEM NEBO PROJEKTEM, KTERÝ S URČITOU LOKALITOU PŘÍMO NESOUVISÍ NEBO NENÍ PRO PÉČI O NI NEZBYTNÝ“?

Protože směrnice 92/43/EHS nedefinuje termíny „plán“ ani „projekt“, je třeba věnovat náležitou pozornost obecným principům jejich interpretace, zejména principu, podle něhož každé jednotlivé ustanovení legislativy Společenství je nutné interpretovat na základě jeho dikce a účelu a také kontextu, v němž je uváděno.

Dva argumenty hovoří pro širokou interpretaci termínů „plán“ nebo „projekt“.

- Za prvé směrnice přesně nevymezuje působnost „plánu“ ani „projektu“ odkazem na konkrétní kategorie těchto pojmů. Namísto toho stanoví jako klíčový limitující faktor, zda plán či projekt může nebo nemůže mít významný vliv na lokalitu (viz příloha I, bod 5).
- Za druhé logickým důsledkem aplikace odstavce 6(2) na činnosti, vyloučené z působnosti odstavců 6(3) a 6(4), je to, že čím užší by bylo definování termínů „plán“ a „projekt“, tím je potenciálně omezenější možnost vytváření protívahy mezi ochrannými zájmy a škodlivými zájmy neochrannými. To může vést k neproporcionálním nebo rozporným výsledkům.

4.3.1. Projekt

Podporu pro to, aby byl termín „projekt“ definován široce, můžeme najít na principu analogie ve směrnici 85/337/EHS o hodnocení vlivů určitých veřejných nebo soukromých projektů na životní prostředí (novelizované směrnici 97/11/ES) (11). Tato směrnice funguje v podobném kontextu

tu tak, že stanoví pravidla pro hodnocení environmentálně významných projektů. Odstavec 1(2) směrnice 85/337/EHS říká, že „projekt“ znamená „provedení konstrukčních prací nebo jiných zařízení či schémat - jiných zásahů do přírodního prostředí a krajiny včetně takových, které zahrnují těžbu nerostných zdrojů.“

Jak je patrné, je to velmi široká definice (viz příloha I, bod 6), která není omezena jen na stavební práce. Kupříkladu i podstatná intenzifikace zemědělství, ohrožující polopřírodní charakter určité lokality v takové míře, že jí hrozí poškození nebo zničení, může spadat pod tuto definici.

4.3.2. Plán

Termín „plán“ může mít potenciálně také velice široký význam (12). Tato skutečnost již byla zaznamenána i ve stanovisku generálního advokáta (viz příloha I, bod 7).

Pod tento pojem spadají zcela zjevně **plány využití území (územní plány)**. Některé z nich mají přímý právní dopad na využívání pozemků, jiné pouze nepřímý. Například regionální či geograficky rozsáhlé územní plány se často neaplikují přímo, ale prostřednictvím podrobnějších plánů nebo slouží jako rámec pro odsouhlasení rozvojových záměrů, které teprve potom mají přímou právní účinnost. V případě obou těchto typů plánů využití území je třeba mít na paměti, že spadají do působnosti odstavce 6(3) v té míře, v jaké je pravděpodobné, že by mohly mít odpovídající významné účinky na lokalitu soustavy Natura 2000.

I **sektorové plány** spadají do působnosti odstavce 6(3) - opět do té míry, v jaké by mohly mít významné účinky na lokalitu soustavy Natura 2000. Příkladem mohou být plány dopravních sítí, plány odpadového hospodářství či vodohospodářské plány.

Je však zároveň nutné odlišovat „plány“, jejichž podstatou jsou politická stanoviska, tj. politické dokumenty, vyjadřující všeobecnou politickou vůli nebo záměry ministerstev či nižších úřadů. Příkladem může být všeobecný plán trvale udržitelného rozvoje pro celé území členského státu nebo regionu. V takovém případě není vhodné posuzovat tyto plány podle odstavce 6(3), zejména tehdy, pokud určité činnosti, odvozené z těchto politických stanovisek, musí být stejně prosazeny prostřednictvím plánů využití území nebo sektorálních plánů. Pokud však existuje přímá a jasná vazba mezi obsahem určité iniciativy a pravděpodobným významným účinkem na lokalitu soustavy Natura 2000, odstavec 6(3) použit být musí.

Tam, kde je do plánu zahrnut jeden či více specifických projektů všeobecným způsobem, nikoli však v detailním měřítku, nenahrazuje hodnocení na úrovni plánů požadavky na hodnocení podle odstavce 6(3) pokud jde o detaily, jež nejsou ve vztahu k podrobnostem, které nebyly posuzovány při vyhodnocování plánu.

4.3.3. ...který s určitou lokalitou přímo nesouvisí nebo není pro péči o ni nezbytný...

Z kontextu a vzhledem k účelu článku 6 je zjevné, že termín „péče“ (management) musí být posuzován ve spojení s cílenou péčí o lokalitu z hlediska ochrany (conservation management), tedy v tomto smyslu, v jakém je používán v odstavci 6(1).

Odstavec 6(1) směrnice 92/43/EHS, obsahující ustanovení pro ochranné plány péče, počítá s tím, že je na členských státech, jakou formu takových plánů zvolí. Plány lze vy-

(11) *Of. L 175, 5. 7. 1985, str. 40; Of. L 73, 14. 3. 1997, str. 5.*

(12) Komise navrhla směrnici o posuzování vlivů na životní prostředí u plánů a programů (COM(96) 511 final, doplněný návrh COM(1999)73), která může napomoci při posuzování termínu „plán“. V kontextu této směrnice lze termíny „plány“ a „programy“ navzájem zaměňovat. Pozn. red.: Tato směrnice byla schválena v roce 2001 a nese číslo 2001/42.

pracovávat speciálně pro konkrétní lokality či je lze „integravit do jiných rozvojových plánů“. Můžeme tedy mít „čistý“ ochranný plán péče nebo plán smíšený, zahrnující jak ochranný, tak i další cíle.

Spojení „který s určitou lokalitou přímo nesouvisí nebo není pro péči o ni nezbytný...“ zabezpečuje to, že i jiné než ochranné prvky plánů nebo projektů, a to i takových, jež mezi svými cíli zahrnují péči o lokality, mohou přesto vyžadovat vyhodnocení.

Tak například komerční těžba dřeva může být součástí plánu péče pro lesní území, vyhlášené jako SAC. Protože však komerční stránka není nezbytná pro ochrannou péči (management) o lokalitu, je nutné zvážit potřebu jejího posouzení.

Mohou nastat i situace, kdy plán nebo projekt, přímo související s lokalitou či nezbytný pro péči o ni, může ovlivnit jinou lokalitu.

Kupříkladu pro zlepšení zátopového režimu určité lokality může být navrženo vybudování přehrady v jiném místě, jež může mít negativní vliv na druhou lokalitu. V takovém případě je nutno posoudit plán nebo projekt z hlediska dopadu na tuto druhou lokalitu.

Termín „projekt“ by měl být interpretován velmi široce, aby zahrnul jak stavební práce, tak i jiné zásahy do přírodního prostředí. Termín „plán“ má také široký význam; zahrnuje plány využití území, odvětvové plány či programy, avšak nepostihuje obecné politické prohlášení. Plány a projekty, vztahující se k ochranné péči o lokality, a to jak individuálně, tak i pokud jsou součástí jiných plánů nebo projektů, by obecně měly být z působnosti ustanovení odstavce 6(3) vyloučeny.

4.4 JAK URČIT, ZDA PLÁN NEBO PROJEKT „BUDE MÍT PRAVDĚPODOBŇNĚ NA TUTO LOKALITU VÝZNAMNÝ VLIV, A TO BUĎ SAMOSTATNĚ, NEBO V KOMBINACI S JINÝMI PLÁNY NEBO PROJEKTY“?

Toto spojení heslovitě vyjadřuje vztah mezi příčinou a následkem. Na jedné straně je nezbytné zjistit, jaké typy vlivů jsou myšleny („významný vliv“), a zároveň odhalit, jaké typy příčin mohou pravděpodobně takové vlivy vyvolat („bude mít pravděpodobně... buď samostatně, nebo v kombinaci“).

Stanovení, zda plán nebo projekt bude mít pravděpodobně významný vliv, bude mít praktické i právní důsledky. Proto při navrhování plánu nebo projektu je důležité, aby tato klíčová záležitost byla vždy posouzena, i to, aby toto posouzení obstálo při podrobném vědeckém a odborném zkoumání.

S návrhy, u nichž se předpokládá, že není pravděpodobné, aby mohly mít významný vliv, může být dále nakládáno bez

vztahu k následným krokům podle odstavců 6(3) a 6(4). Přesto se však členským státům doporučuje, aby důvody, vedoucí k takovým závěrům, byly dobře podloženy, a je o nich vhodné vést písemnou evidenci.

4.4.1. Významný vliv

Představa o tom, co znamená „významný“ vliv, nemůže vzniknout arbitrárním způsobem. Směrnice především užívá tento termín v objektivním kontextu (tj. neponechává jeho hodnocení na volném uvážení). Ve druhé řadě je jednoznačnost při hodnocení toho, co znamená přívlastek „významný“, důležitá pro zajištění toho, aby Natura 2000 fungovala jako ucelená (koherentní) soustava.

I když existuje potřeba objektivnosti při interpretaci rozsahu termínu „významný“, nelze ji oddělit od specifických rysů a environmentálních podmínek konkrétní lokality, dotčené plánem či projektem. Z tohoto hlediska ochranný cíl lokality či základní informace o ní mohou být velice významné při přesnějším stanovení citlivých míst a záležitostí, na něž je nutné brát zřetel. Některé z těchto informací jsou k dispozici zároveň s daty, zveřejňovanými během procesu výběru lokalit podle článku 4 směrnice 92/43/EHS (viz kapitola 4.5.3). Členské státy také mohou mít k dispozici detailní plány péče pro jednotlivé lokality, popisující různou míru zranitelnosti konkrétních míst v rámci celých lokalit.

Ve světle těchto skutečností je jasné, že to, co může být významné vzhledem k určité lokalitě, nemusí být významné pro lokalitu jinou (viz příloha I, bod 8).

Kupříkladu ztráta stovek čtverečních metrů určitého stanoviště může být významná v případě malé lokality výskytu vzácného vstavače, zatímco srovnatelná ztráta na rozsáhlé stepní lokalitě může být bezvýznamná.

Představa o tom, co znamená „významný“, musí být interpretována objektivně. Významnost vlivů by zároveň měla být posuzována vzhledem ke specifickým rysům a podmínkám prostředí na chráněné lokalitě, dotčené zamýšleným plánem nebo projektem, a to s ohledem na cíle ochrany dané lokality.

4.4.2. Bude pravděpodobně mít...

Pojistky, zabudované do odstavců 6(3) a 6(4), se aktivují nejen **jistotou**, ale již pouhou **pravděpodobností** významných vlivů. V souladu s principem předběžné opatrnosti tedy není přijatelné, aby hodnocení nebylo provedeno jen proto, že není jisté, zda skutečně nastane významný vliv.

V této souvislosti je opět užitečné odvolat se na směrnici 85/337/EHS, neboť formulace „by pravděpodobně mohl mít významný vliv“ je téměř identická se základní formulací, použitou ke stanovení povinnosti hodnocení členskými státy na základě této dřívější směrnice (13). Směrnice 85/337/EHS a její novela 97/11/ES mohou také napomoci při stanovení škály faktorů, které mohou vést ke vzniku pravděpodobnosti významného vlivu. U jakýchkoli návrhů, kde lze předpokládat, že budou vyžadovat hodnocení podle směrnice 85/337/EHS proto, že mj. existuje pravděpodobnost jejich významného vlivu na lokalitu soustavy Natura 2000, lze usuzovat, že se na ně bude zároveň vztahovat i požadavek hodnocení podle odstavce 6(3).

(13) Viz odstavce 2(1) směrnice 85/337/EHS.

Směrnice 85/337/EHS v odstavci 2(1) konkrétně zmiňuje povahu, rozsah a umístění projektu. Doplnující směrnice 97/11/ES přináší v příloze III podrobnější soupis faktorů, zahrnující mezi jiným velikost projektu; produkci odpadů; znečištění; riziko nehod; existující využití území; relativní četnost, kvalitu a regenerační kapacitu přírodních zdrojů v oblasti; absorpční kapacitu přírodního prostředí se zvláštním zřetelem k přírodním oblastem a lokalitám, klasifikovaným nebo chráněným podle směrnic 79/409/EHS a 92/43/EHS; rozsah potenciálních dopadů; význam a složitost dopadu; pravděpodobnost dopadu; trvání, frekvenci a reverzibilitu dopadu.

Pravděpodobnost významného vlivu může nastat nejen díky plánům či projektům, lokalizovaným uvnitř chráněné lokality, ale i z takových, které leží mimo chráněné území. Například mokřad může být poškozen odvodňovacím projektem, lokalizovaným v určité vzdálenosti od jeho hranic. Z tohoto důvodu je důležité, aby členské státy jak v oblasti legislativy, tak i praxe umožnily aplikaci pojmů, obsažených v odstavci 6(3), i na činnosti, které se provádějí vně lokalit soustavy Natura 2000, pokud je pravděpodobné, že by na tyto lokality mohly mít významný vliv.

Postup podle odstavců 6(3) a 6(4) se spouští nejen jistotou, ale již pouhou pravděpodobností významných vlivů, vyplývajících nejen z plánů nebo projektů, umístěných uvnitř chráněných lokalit, ale i takových, které jsou plánovány vně těchto území.

4.4.3. ...buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty

Souhrn vlivů, jež samy o sobě mohou být mírné, může vyvolat významný vliv. Odstavec 6(3) se to snaží postihnout tím, že bere v úvahu kombinaci s účinky jiných plánů nebo projektů. Zbývá rozhodnout, co je myšleno jinými plány a projekty. V tomto případě odstavec 6(3) explicitně nedefinuje, které další plány nebo projekty spadají do působnosti ustanovení o kombinovatelnosti.

Je důležité poznamenat, že dalším záměrem tohoto ustanovení je brát v úvahu kumulativní vlivy, jež navíc často nastávají teprve v průběhu času. V tomto kontextu je nutné posuzovat plány či projekty, které jsou **dokončené; schválené, avšak nedokončené; nebo dosud nenavržené**:

- Kromě posuzování vlivů těch plánů a projektů, které jsou hlavním předmětem posuzování, může být žádoucí uvažovat i vlivy již dokončených plánů a projektů ve „druhé úrovni“ hodnocení. I když jsou již dokončené plány a projekty vyloučeny z požadavku na posuzování podle odstavce 6(3), je důležité, že mají-li pokračující vliv na lokalitu a vedou-li k progresivní ztrátě její integrity, je přesto třeba do určité míry je brát v úvahu.
- Takové již dokončené plány a projekty mohou také vyvolat nutnost použití ustanovení odstavců 6(1) a 6(2) směrnice 92/43/EHS, pokud jejich přetrvávající vliv vyvolává potřebu nápravných nebo vyvažujících ochranných opatření nebo opatření na vyloučení zhoršování stavu stanovišť nebo vyrušování druhů.
- Plány a projekty, jež byly schváleny v minulosti a jež nebyly realizovány nebo dokončeny, by měly být také zahrnuty pod toto „kombinační“ ustanovení.
- Z důvodu právní jistoty se zdá být vhodné omezit působnost kombinačního ustanovení na ty jiné plány a projekty, které byly již skutečně navrženy. Zároveň musí být evident-

ní, že při posuzování navrhovaného plánu nebo projektu členské státy nebudou vytvářet presumpci ve prospěch jiných, dosud nenavržených plánů či projektů v budoucnu.

Kupříkladu pokud se usoudí, že rozvoj určité obytné zóny nebude příčinou vzniku významného vlivu a takový záměr bude proto schválen, toto schválení nevytvoří presumpci ve prospěch dalších obytných zón v budoucnosti.

Při určování pravděpodobných významných vlivů je také nutno uvažovat o kombinaci s jinými plány či projekty a o kumulativních účincích. Je vhodné omezit působnost „kombinačního“ ustanovení jen na takové jiné plány a projekty, které byly skutečně navrženy.

4.5. CO ZNAMENÁ „ODPOVÍDAJÍCÍ HODNOCENÍ JEHO DŮSLEDKŮ PRO LOKALITU Z HLEDISKA CÍLŮ JEJÍ OCHRANY“

Termín „odpovídající hodnocení“ vyvolává otázky, týkající se jeho formy a obsahu.

4.5.1. Forma hodnocení

Jak bylo uvedeno výše, okolnosti, za nichž nastává nutnost hodnocení podle směrnice 85/337/EHS, jsou téměř identické s okolnostmi hodnocení podle směrnice 92/43/EHS; v obou případech se v zásadě vztahují k pravděpodobnosti významných vlivů.

- Evropský soudní dvůr zdůraznil, že ve vztahu k transpozici směrnice 85/337/EHS (a jako samozřejmý důsledek její aplikace) je nutno brát v úvahu citlivost dotčené lokality (viz příloha I, bod 9). Pro projekt, který pravděpodobně může mít významný vliv na lokalitu chráněnou podle odstavce (6)3, bude proto vhodné provést hodnocení, naplňující požadavky směrnice 85/337/EHS. Takové hodnocení pro účely odstavce 6(3), které má formu hodnocení podle směrnice 85/337/EHS, bude zřetelně zárukou bezpečnosti v podobě jasné dokladovatelnosti a transparentnosti.
- Tam, kde hodnocení pro účely odstavce 6(3) nemá formu hodnocení podle směrnice 85/337/EHS, však vzniká otázka, jak si vykládat termín „vhodné“, pokud jde o jeho formu.

Hodnocení musí být v první řadě **zakončeno stanoviskem**. Nutným důsledkem argumentu, že hodnocení musí být zakončeno stanoviskem, je to, že by toto stanovisko mělo být **odůvodněné**. Odstavce 6(3) a 6(4) vyžadují, aby odpovědné osoby přijímaly rozhodnutí na základě konkrétních informací, týkajících se životního prostředí. Pokud stanovisko z hodnocení neposkytne odůvodněný podklad pro následné rozhodování (tj. jestliže stanovisko přináší jednoduchý pozitivní nebo negativní pohled na plán nebo projekt bez jakéhokoli odůvodnění), hodnocení nesplní svůj účel a nelze je považovat za „odpovídající“.

Konečně velice důležité je i načasování. Hodnocení je krokem předcházejícím, který poskytuje základ pro další kroky - konkrétně schválení nebo odmítnutí plánu či projektu. Na hodnocení by proto mělo být pohlíženo jen podle toho, co je uvedeno ve stanovisku ještě před těmito následnými kroky. Pochopitelně tam, kde plán nebo projekt bude přepracován

ještě před tím, než o něm bude rozhodnuto, je naprosto v pořádku, provede-li se revize hodnocení jako součást opakovaní celého procesu.

V některých případech může hodnocení podle směrnice 85/337/EHS (novelizované směrnici 97/11/ES) nahradit hodnocení podle odstavce 6(3). Hodnocení podle tohoto odstavce však musí být v každém případě zakončeno stanoviskem a musí být základem pro další kroky; konkrétně by mělo být dostatečně odůvodněno, aby umožnilo přijímání správných rozhodnutí.

4.5.2. Obsah hodnocení

Pokud jde o jeho obsah, hodnocení podle odstavce 6(3) má užší rozsah nežli hodnocení podle směrnice 85/337/EHS, neboť je zaměřeno jen na posouzení důsledků pro lokalitu z hlediska jejích cílů ochrany.

V mnoha případech však nelze odpovídajícím způsobem zhodnotit ekologické dopady plánu nebo projektu bez zhodnocení dalších složek životního prostředí (např. půdy, vody, krajiny a podobně), vyjmenovaných v článku 3 směrnice 85/337/EHS.

I v případě, že se hodnocení soustřeďuje výlučně na záležitosti ochrany přírody, může účelně využít metodiky, popsané ve směrnici 85/337/EHS. Tato směrnice konkrétně předpokládá, že hodnocení může zahrnovat informace o různých záležitostech včetně popisu projektu, těch aspektů životního prostředí, u nichž existuje pravděpodobnost ovlivnění projektem, a pravděpodobných významných vlivů, jež projekt vyvolá (14).

Je třeba poznamenat, že i když pro účely odstavce 6(3) není výslovně nutné, aby hodnocení šlo nad rámec navrhovaného plánu nebo projektu v tom smyslu, že bude hodnotit i **alternativní řešení a zmírňující opatření**, může být takto rozšířený přístup velice užitečný.

Konkrétně prověření možných alternativních řešení a **zmírňujících opatření** umožní zjistit, zda plán nebo projekt nebude mít ve světle takových alternativních řešení nebo zmírňujících opatření negativní vliv na celistvost (integritu) lokality.

Pokud jde o zmírňující opatření, jedná se o aktivity, zaměřené na minimalizaci nebo dokonce odstranění negativních dopadů navrhovaného plánu nebo projektu a/nebo vyžadované odpovědnými národními úřady. Může například jít o:

- dobu a časové rozvržení realizace (např. určité činnosti se neprovedou během období rozmnožování konkrétního druhu);
- typy nástrojů a činností, jež mají být prováděny (např. používání specifických vlečných sítí v dohodnuté vzdálenosti od pobřeží pro zabránění poškozování citlivých stanovišť);
- území uvnitř lokality s přísným zákazem vstupu (např. místa zimování určitých živočišných druhů).

Zmírňující opatření jsou odlišitelná od kompenzačních opatření sensu stricto (viz kapitulu 5.4.). Je pochopitelné, že správně realizovaná zmírňující opatření omezují rozsah nutných opatření kompenzačních snížením míry škodlivého účinku, který kompenzace vyžaduje.

I tam, kde široce pojaté hodnocení nevede k závěru, že plán nebo projekt nebude negativně ovlivňovat integritu lokality, ustanovení odstavce 6(4) potvrzují praktickou cenu takového širokého přístupu.

Pokud jde o **alternativní řešení**, lze za relevantní označit ta opatření, u nichž se předpokládá vylepšení škodlivého plánu nebo projektu (podrobnosti viz kapitola 5.3.1.). Kromě toho poukaz na taková řešení může být nutný i pro to, aby se vyhovělo nezávisle existujícím požadavkům směrnice 85/337/EHS.

Všechny uvedené aspekty mohou v ideálním případě tvořit součást opakovaného procesu, jehož smyslem je zlepšení umístění a popisu plánu nebo projektu již v počátečních stádiích.

Konečně spojení „v kombinaci“ z odstavce 6(3) (viz kapitulu 4.4.3) má dvojí dopad, pokud jde o obsah hodnocení.

- Za prvé tento výraz znamená, že obsah hodnocení by měl brát v úvahu i účinky „v kombinaci“, které jsou vyvolány jak konkrétním specifickým plánem nebo projektem, jehož se týká tato schvalovací procedura, tak i jiných plánů nebo projektů, které nejsou předmětem tohoto schvalovacího řízení.
- Za druhé to znamená, že hodnocení různých plánů nebo projektů, posuzovaných zároveň, by měla obsahovat vzájemné křížové odkazy a brát se navzájem v úvahu do té míry, do jaké mohou různé plány či projekty dát vznik „kombinovanému“ účinku.

Hodnocení podle odstavce 6(3) by se mělo zaměřovat na důsledky pro lokalitu z hlediska cílů její ochrany. Z metodického hlediska může s výhodou vycházet z postupu, předpokládaného směrnici 85/337/EHS. Zejména prověření možných zmírňujících opatření a alternativních řešení umožní zjistit, zda plán nebo projekt nebude mít ve světle takových alternativních řešení nebo zmírňujících opatření negativní vliv na lokalitu. V hodnocení nesmí být také opomenut „kombinační“ efekt.

4.5.3. Jak jsou stanovovány „cíle ochrany lokalit“?

Článek 4(1) požaduje, aby členské státy navrhly seznam, „uvádějící, které typy přírodních stanovišť z přílohy I a které druhy z přílohy II, původní pro toto území, se na jednotlivých lokalitách vyskytují“. Podle druhého odstavce téhož článku má informace o každé lokalitě obsahovat mapu lokality, její název, zeměpisnou polohu, rozlohu a údaje vyplývající z uplatnění kritérií vyjmenovaných v příloze III (etapa 1) v úpravě, stanovené Komisí (15).

Tato úprava vyžaduje, aby veškeré typy stanovišť z přílohy I, nacházející se na dané lokalitě, a všechny druhy z přílohy II, které se zde vyskytují, byly uvedeny na odpovídajícím místě v předepsaném formuláři. Tyto informace tvoří základ pro stanovení „cílů ochrany dané lokality“ jednotlivými členskými státy, například prostřednictvím plánu péče. Důvodem pro zařazení dané lokality do soustavy musí být evidentně ochrana těchto stanovišť a druhů.

Někdy může nastat kompetice mezi různými typy stanovišť a mezi druhy; potom pochopitelně může být vhodné, aby byly stanoveny priority při popisu cílů ochrany lokality (kupříkladu tím, že se na prvním místě uvedou prioritní typy stanovišť a teprve poté typy neprioritní).

Tam, kde je výskyt typů stanovišť z přílohy I nebo druhů z přílohy II možno považovat pro účely předepsané úpravy za „nevýznamný“, nelze takové typy a druhy zahrnout do seznamu „cílů ochrany lokality“. Členské státy mohou také poskyto-

(14) Tato směrnice přináší odkaz na „přímé účinky a jakékoli nepřímé, sekundární, kumulativní, krátko-, středně- a dlouhodobé, permanentní, pozitivní a negativní účinky“ - viz poznámku pod čarou č. 1 přílohy III.4 směrnice, která je identická s poznámkou č. 1 přílohy IV.4 směrnice 97/11/ES.

(15) Standardní datové formuláře, kodifikované Rozhodnutím Komise 97/266/ES z 18. prosince 1996 (OJ L 107, 24. 4. 1997, str. 1).

vat informace o jiných významných druzích flóry a fauny, než které jsou uvedeny v příloze II (bod 3.3). Tyto informace ovšem také nejsou relevantní pro stanovování cílů ochrany dané lokality.

Informace, vypracované na základě standardního dotazníku, sestaveného Komisí, jsou základem pro stanovení cílů ochrany lokalit členskými státy.

4.6. ROZHODOVÁNÍ

4.6.1. „Odpovědné národní úřady“

Je evidentní, že přívlastek „národní“ je v tomto spojení užíván v protikladu k termínům „Společenství“ nebo „mezinárodní“. Tento pojem se proto nevztahuje pouze na úřady na úrovni centrální administrativy, ale také na regionální, provinciální nebo municipální úřady, které jsou oprávněny vydávat povolení nebo souhlas s plány nebo projekty.

O odpovědném úřadu může rozhodnout i soud, pokud má možnost volného uvážení při rozhodování o podstatě navrhovaného plánu nebo projektu pro účely odstavce 6(3).

Odpovědnými národními úřady rozumíme ty, které jsou oprávněny k vydávání povolení nebo souhlasů s plány či projekty.

4.6.2. Kdy je vhodné získat stanovisko veřejnosti?

Směrnice 92/43/EHS neuvádí, kdy je vhodné získat stanovisko všeobecné veřejnosti. Projednávání s veřejností je však jedním ze zásadních rysů směrnice 85/337/EHS. Proto je jasné, že tam, kde hodnocení, požadované v odstavci 6(3), má formu hodnocení podle směrnice 85/337/EHS, je veřejné projednávání nezbytné.

V tomto kontextu stojí zato připomenout možné dlouhodobé důsledky Aarhuské úmluvy (16), která klade důraz na význam veřejného projednávání při rozhodování o záležitostech životního prostředí.

Projednávání s veřejností by mělo být posuzováno ve světle ustanovení směrnice 85/337/EHS a Aarhuské úmluvy.

4.6.3. Pojem „celistvost lokality“

Z kontextu a účelu směrnice je jasné, že „celistvost lokality“ se vztahuje k cílům ochrany lokality (viz kapitola 4.5.3.). Je například možné, že plán nebo projekt negativně ovlivní celistvost lokality pouze vizuálně či postihne jen takové typy stanovišť nebo druhy, které nejsou uvedeny v přílohách I a II. V takových případech nelze tyto vlivy považovat za negativní ovlivnění ve smyslu článku 6 odstavce 3 za předpokladu, že celková soudržnost soustavy nebude dotčena.

Na druhé straně výraz „celistvost lokality“ naznačuje, že těžiště leží v každé specifické lokalitě. Není tedy povoleno zničit lokalitu nebo její část na základě skutečnosti, že stav typů stanovišť a druhů z hlediska ochrany, které se v ní vyskytují, zůstane i poté v rámci celého evropského území členských států příznivý.

Pokud jde o pojmový obsah a význam slova „celistvost“, lze je považovat za vyjádření kvality nebo podmínky typu komplexnosti (úplnosti). V dynamickém ekologickém pojetí lze také vykládat jako „mající smysl pro resilienci (pružnou pevnost) a schopnost vyvíjet se takovými způsoby, jež jsou příznivé pro ochranu“.

„Celistvost lokality“ lze vhodně definovat jako „soudržnost ekologických struktur a funkcí lokality na celém jejím území nebo soudržnost stanovišť, komplexů stanovišť a/nebo populací druhů, pro které tato lokalita je nebo bude vymezena“ (17).

O lokalitě s vysokým stupněm celistvosti lze hovořit tehdy, když je naplněn její vnitřní potenciál pro naplnění cílů ochrany, je zachována kapacita pro samoobnovu za dynamických podmínek a vyžaduje se minimální podpora v podobě péče (managementu), poskytované zvenčí.

Při posuzování „celistvosti lokality“ je proto důležité brát v úvahu množství faktorů včetně účinků, projevujících se v horizontu krátkodobém, střednědobém i dlouhodobém.

Celistvost lokality zahrnuje její ekologické funkce. Rozhodnutí o tom, zda je negativně ovlivněna, se musí zaměřit na cíle její ochrany a jimi také musí být omezeno.

(16) Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právním informacím o životním prostředí. Tato úmluva byla uzavřena v Aarhusu, Dánsko, v červnu 1998. Evropské společenství je jedním z jejích signatářů.

(17) PPG 9, UK Department of the Environment, říjen 1994.

5. Článek 6(4)

Objasnění pojmů *alternativní řešení; naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu; kompenzační opatření; obecná spojitost; stanovisko Komise*

5.1. TEXT

„Pokud navzdory negativnímu výsledku hodnocení důsledků pro lokalitu musí být určitý plán nebo projekt z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru přesto uskutečněn a není-li k dispozici žádná alternativní řešení, zajistí členský stát veškerá kompenzační opatření nezbytná pro zajištění ochrany obecné spojitosti sítě NATURA 2000. O přijatých kompenzačních opatřeních informuje Komise.“

Jestliže se na dotyčné lokalitě vyskytují prioritní typy přírodních stanovišť a/nebo prioritní druhy, pak mohou být uplatněny pouze důvody související s ochranou zdraví lidí a veřejné bezpečnosti s nesporně příznivými důsledky mimořádného významu pro životní prostředí nebo jiné naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu podle stanoviska Komise“.

5.2. PŮSOBNOST

Toto ustanovení tvoří součást procesu hodnocení a možného povolení plánů a projektů, u nichž je pravděpodobné, že budou mít vliv na území zvláštní ochrany (SAC), odpovědnými národními úřady. Je třeba brát v úvahu především dvě zásadní skutečnosti.

- Na jedné straně se toto ustanovení věnuje specifickým situacím (výjimkám) se zřetelem ke všeobecnému pravidlu odstavce 6(3), podle něhož může být povolení uděleno jen na takové plány nebo projekty, které neovlivní celistvost dotčené lokality.
- Na straně druhé jeho konkrétní aplikace musí být vázána na provedení sledu předepsaných kroků, a to v uvedeném pořadí.

Předběžné hodnocení dopadu plánu nebo projektu na lokalitu, provedené v souladu s odstavcem 6(3), umožňuje odpovědným národním úřadům dojít k závěrům o důsledcích plánovaných činností ve vztahu k celistvosti příslušné lokality. Pokud jsou tyto závěry pozitivní v tom smyslu, že existuje vysoký stupeň pravděpodobnosti, že navrhovaná činnost lokalitu neovlivní, odpovědné úřady mohou s plánem nebo projektem vyslovit souhlas. V případě pochybností stejně jako v případě negativních závěrů je nutné aplikovat princip předběžné opatrnosti a použít postup podle odstavce 6(4).

Tím, že toto ustanovení je odchylkou od ustanovení odstavce 6(3), je třeba je vykládat **restriktivním způsobem**, takže jeho aplikace by měla být omezena na takové okolnosti a případy, kdy jsou splněny požadované podmínky. Z tohoto hlediska každý, kdo chce využít této výjimky, musí jako předběžnou podmínku dokázat, že výše uvedené skutečnosti v každém jednotlivém případě skutečně existují.

Ustanovení odstavce 6(4) platí, pokud je předběžné hodnocení podle odstavce 6(3) negativní nebo nejisté. Pořadí kroků tohoto postupu musí být zachováno.

5.3. ZÁKLADNÍ ÚVAHY

5.3.1. Zkoumání alternativních řešení

Prvním krokem odpovědných úřadů je prověření možnosti použití alternativních řešení, která více respektují celistvost dané lokality. Za normálních okolností by již taková alternativní řešení měla být identifikována v rámci základního hodnocení, provedeného podle odstavce 6(3). Tato řešení by měla zahrnovat alternativní umístění (trasy v případě liniových staveb), odlišný rozsah nebo provedení záměru nebo alternativní procesy. Měla by být uvažována i nulová varianta.

V souladu s principem subsidiarity je na odpovědných národních úřadech, aby provedly nezbytná srovnání těchto alternativních řešení. Je třeba zdůraznit, že referenční parametry pro taková porovnání se musí týkat aspektů ochrany a udržení celistvosti lokality a jejích ekologických funkcí. V této fázi proto nesmějí jiná kritéria (například ekonomická) převládnout nad kritérii ekologickými.

Hodnocení alternativních řešení je v kompetenci národních úřadů. Toto hodnocení musí být prováděno s ohledem na cíle ochrany lokality.

5.3.2. Zkoumání naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu

Pokud nejsou alternativní řešení - nebo existují-li, avšak mají-li ještě horší environmentální dopad na danou lokalitu - je druhým krokem s ohledem na výše uvedené ochranné cíle směrnice zkoumání existence naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu včetně důvodů sociální nebo ekonomické povahy, jež vyžadují realizaci navrhovaného plánu nebo projektu.

Termín „naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu“ není ve směrnici definován. Druhý pododstavec odstavce 6(4) však vyjmenovává zdraví lidí, veřejnou bezpečnost a nesporně příznivé důsledky mimořádného významu pro životní prostředí jako příklady takových naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu. Pokud jde o „naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu“ sociální nebo ekonomické povahy, z dikce je jasné, že protivaňou ochranných cílů této směrnice může být jedině veřejný zájem, realizovaný jak veřejnými, tak soukromými institucemi. Proto se toto ustanovení nevztahuje na takové projekty, které jsou ve výhradním zájmu společnosti nebo jednotlivců.

Evropský soudní dvůr tento specifický pojem dosud jasně nevyložil. Proto je možné zatím jen odkázat na jiné oblasti komunitárního práva, v nichž se objevuje pojem obdobný.

Termín „naléhavý požadavek“ byl zaveden soudním dvorem jako výjimka z principu volného pohybu zboží. Mezi naléhavé požadavky, opravňující zavedení opatření na národní úrovni, omezujících svobodu pohybu, soud zařadil veřejné zdraví a ochranu životního prostředí i sledování všeobecně uznávaných cílů ekonomické a sociální politiky.

Kromě toho zná komunitární právo též pojem „služba ve všeobecném ekonomickém zájmu“, zmiňovaný v článku 86(2)

(ex 90(2)) Smlouvy, v rámci výjimek ze soutěžních pravidel, předepsaných pro společnosti odpovědné za poskytování takových služeb. Ve sdělení o službách ve všeobecném zájmu v Evropě (18) Komise, berouc v úvahu judikaturu, vztahující se k dané problematice, podala následující definici služeb ve všeobecném ekonomickém zájmu: „popisují aktivity komerčních služeb, plnění poslání ve všeobecném zájmu a v důsledku toho podléhajících v členských státech specifickým povinnostem veřejných služeb (19). Konkrétně jde o služby v dopravě, energetice, komunikačních sítích“.

Odpovědné národní úřady mohou tedy ve specifických případech, berouce ohled na **strukturu ustanovení**, vyslovit souhlas s danými plány nebo projekty za podmínky, že rovnováha mezi cíli ochrany dané lokality, ovlivněné příslušnými aktivitami, a výše uvedenými naléhavými důvody bude posunuta ve prospěch těchto důvodů. To lze zjistit cestou následujících úvah.

- (a) Veřejný zájem musí být převažující: je tudíž jasné, že nikoli každý druh veřejného zájmu sociální nebo ekonomické povahy je dostačující, zejména pokud je na něj nahlíženo v porovnání s váhou konkrétních zájmů, chráněných směrnicí (srovnej např. se čtvrtým odstavcem preambule, hovořícím o „přírodním dědictví Společenství“) (viz příl. I, bod 10).
- (b) V tomto kontextu lze důvodně předpokládat, že veřejný zájem může být převažující jedině tehdy, jde-li o **zájem dlouhodobý**; krátkodobé ekonomické zájmy či jiné zájmy, které společnosti poskytují jen krátkodobý užitek, nebudou dostatečné pro to, aby převažily nad dlouhodobými ochrannými zájmy, chráněnými směrnicí.

Lze oprávněně předpokládat, že „naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu včetně důvodů sociální a ekonomické povahy“ se vztahují jen k situacím, kde lze navrhované plány nebo projekty považovat za nepostradatelné:

- v rámci akcí nebo politik, zaměřených na ochranu základních hodnot, týkajících se života lidí (zdraví, bezpečnost, životní prostředí);
- v rámci základních politik státu a společnosti;
- v rámci provádění aktivit ekonomické a sociální povahy, plnění specifické povinnosti veřejných služeb.

5.4. PŘIJÍMÁNÍ KOMPENZAČNÍCH OPATŘENÍ

5.4.1. Co je míněno „kompenzačními opatřeními“ a kdy o nich lze uvažovat?

Termín „kompenzační opatření“ není ve směrnici o stanovištích definován. Ze zkušenosti je lze popsat následovně.

- Zmírňující opatření v širším smyslu, jejichž cílem je minimalizovat nebo dokonce odstranit negativní dopad na vlastní lokalitu (viz kapitolu 4.5.).
- Kompenzační opatření *sensu stricto*: nezávislá na projektu, určená pro kompenzování účinků na stanoviště, negativně ovlivněná plánem nebo projektem. Například všeobecná náhradní výsadba dřevin, i když může být prospěšná pro krajinu, není kompenzací za zničení lesního stanoviště se zcela specifickými charakteristikami.

Opatření, potřebná pro „normální“ implementaci směrnic o ptácích i stanovištích, nelze považovat za kompenzační pro škodlivý projekt. Kupříkladu realizace plánu péče nebo

podání návrhu na nové území či vyhlášení takového území, které je již evidováno jako lokalita významná pro Společenství, představuje pro členský stát „normální“ opatření. Kompenzační opatření musí být provedena navíc v porovnání s vlastní implementací.

O kompenzačních opatřeních lze uvažovat teprve poté, kdy je přesně stanoven negativní dopad na celistvost lokality soustavy Natura 2000. Ani to, budou-li kompenzační opatření navrhována od samého počátku, nemůže být důvodem k nerespektování kroků, popisovaných v článku 6, zejména zkoumání alternativ a srovnávacího hodnocení zájmů projektu/plánu v porovnání s přírodními hodnotami lokality.

Kompenzační opatření představují opatření specifická pro každý projekt nebo plán, jdoucí nad rámec běžných způsobů implementace obou směrnic, týkajících se soustavy Natura 2000. Jejich cílem je vykompenzovat negativní dopady projektu a poskytnout kompenzace přesně odpovídající negativním účinkům na dotčený druh nebo stanoviště. Kompenzační opatření představují „poslední instanci“. Lze je použít jen tehdy, když veškeré ostatní pojišťky, obsažené ve směrnici, nebyly účinné a nakonec padlo rozhodnutí o realizaci projektu/plánu, majícího negativní vliv na lokalitu soustavy Natura 2000.

5.4.2. Obsah kompenzačních opatření

Kompenzační opatření *sensu stricto* mají zabezpečit zachování míry, kterou lokalita přispívá k příznivému stavu z hlediska ochrany jednoho nebo několika přírodních stanovišť „v rámci příslušné biogeografické oblasti“. To vyplývá ze skutečnosti, že:

- lokalita nesmí být nevratně ovlivněna projektem před tím, než bude skutečně realizováno kompenzační opatření. Například mokřad by za normálních okolností neměl být odvodněn před tím, nežli pro zařazení do soustavy Natura 2000 nebude k dispozici jiný mokřad se shodnými biologickými charakteristikami;
- kompenzace musí být doplňkové vzhledem k soustavě Natura 2000, k jejímuž vytváření mají členské státy přispívat v souladu se směrnicí.

Podle směrnice o ptácích nemůže být kompenzací vyhlášení inventarizovaného území, které již mělo být členským státem klasifikováno. Na druhé straně lze akceptovat jako kompenzaci práce, vedoucí ke zlepšení biologické hodnoty území (připraveného k vyhlášení) nebo lokality SPA (vyhlášené), jestliže únosná kapacita nebo potravní potenciál vzroste v míře, odpovídající ztrátě lokality, ovlivněné projektem. Dále je také akceptovatelné znovuvytvoření stanoviště, příhodného pro dotčený druh ptáka, za předpokladu, že vytvořená lokalita bude k dispozici již v době, kdy lokalita postižená začne ztrácet své přírodní hodnoty.

Podle směrnice o stanovištích může podobně kompenzací představovat znovuvybudování srovnatelného stanoviště, zlepšení biologických poměrů na substancijním stanovišti nebo dokonce zařazení do soustavy Natura 2000 existující lokality, která dosud podle směrnice nebyla navrhována, neboť v době sestavování biogeografického seznamu nebyla považována za významnou.

V posledním případě lze použít argument, podle něhož výsledkem projektu bude ztráta typu stanoviště na úrovni členského státu. Na úrovni Společenství však ochrana podle člán-

(18) COM(96) 443 z 11. 9. 1996.

(19) Povinnosti veřejných služeb jsou charakteristické dodržováním některých základních principů činnosti, jako je kontinuita, rovný přístup, univerzalita a transparentnost, avšak mohou se mezi jednotlivými členskými státy lišit v závislosti na různých situacích, jako jsou geografická nebo technická omezení, politická a správní organizace, historie a tradice.

ku 6 bude pro novou lokalitu přínosem, což bude zároveň přínosem i pro cíle směrnice.

Kompenzační opatření mohou být představována:

- znovuvytvořením stanoviště na nové nebo rozšířené lokalitě s cílem zařazení do soustavy Natura 2000;
- zkvalitněním stanoviště na části lokality nebo na jiné lokalitě soustavy Natura 2000 úměrným ztrátě, způsobené projektem;
- ve výjimečných případech navržením nové lokality podle směrnice o stanovištích.

Výsledné opatření musí být za normálních okolností funkční již v okamžiku, kdy negativní vliv na dané lokalitě, postižené projektem, začne působit, pokud zároveň nebude prokázáno, že tato simultánnost není nezbytná k zajištění přispěvku dané lokality do celé soustavy Natura 2000.

5.4.3. „Obecná spojitost“ soustavy Natura 2000

Výraz „obecná spojitost“ se objevuje v odstavci 6(4) v takovém kontextu, kdy realizace plánu nebo projektu je povolena z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu a členský stát má podniknout opatření, kompenzující vzniklou ztrátu.

Toto spojení nacházíme také v článku 3 odstavci (1), který stanoví, že Natura 2000 je „spojitá evropská ekologická síť oblastí zvláštní ochrany“, a v článku 3 odstavci (3), podle něhož „členské státy budou v případech, kde to budou pokládat za nutné, usilovat o zlepšení ekologické spojitosti sítě Natura 2000 udržováním a tam, kde je to vhodné, rozvojem krajinných prvků, které mají rozhodující význam pro volně žijící živočichy a planě rostoucí rostliny, jak je uvedeno v článku 10“.

Článek 10, který se zabývá všeobecněji plánováním využití území a rozvojovými politikami, říká, že „členské státy budou tam, kde to považují za potřebné, usilovat o to, aby ve svých strategiích územního plánování a územního rozvoje a zejména s ohledem na zlepšení ekologické spojitosti sítě Natura 2000 podpořily péči o krajinné prvky, které mají rozhodující význam pro volně žijící živočichy a planě rostoucí rostliny“.

Takové prvky jsou ty, které s ohledem na svou lineární a spojitou strukturu (jako např. řeky a jejich břehy nebo tradiční meze mezi poli) nebo na svoji funkci „nášlapných kamenů“ (jako např. rybníky nebo malé remízky) mají zásadní význam pro migraci, šíření a výměnu genetické informace volně žijících druhů“.

Termín „ekologická“, použitý jak v článku 3, tak i v článku 10, objasňuje charakter spojitosti. Je zřejmé, že spojení „obecná spojitost“ v odstavci 6(4) je použito v tomtéž smyslu.

Odstavec 6(4) vyžaduje „chránit“ všeobecnou spojitost soustavy Natura 2000. Směrnice tedy předpokládá, že soustava bude primárně spojitá. Je-li použit režim odchylek, situace musí být upravena tak, aby tato spojitost byla plně obnovena. Podle **směrnice o stanovištích** spočívá výběr lokality pro soustavu Natura 2000 v:

- vzetí v úvahu stanovišť a druhů v odpovídajících poměrech (rozloha, populace), popsanych ve standardních datových formulářích;
- začlenění lokality do biogeografické oblasti, v jejímž rámci je vybírána;
- kritériích pro výběr, stanovených „Výborem pro stanoviště“ a používaných Evropským tématickým střediskem pro ochranu přírody, napomáhajících Komisi při rozhodování o ponechání lokality na seznamu Společenství.

Směrnice o ptácích nezná dělení do biogeografických oblastí nebo výběr na úrovni Společenství. Analogicky lze však odvodit, že **všeobecná spojitost soustavy** bude zabezpečena, pokud:

- je zajištěna kompenzace podél těžé tahové cesty;
- kompenzační lokalita (lokality) je s jistotou dosažitelná pro ptáky, běžně se vyskytující na lokalitě, ovlivněné projektem.

Pro zabezpečení obecné spojitosti soustavy Natura 2000 by se kompenzační opatření pro každý projekt měla: (a) zabývat se srovnatelným poměrem stanovišť a druhů, jež jsou negativně ovlivněny; (b) týkat těžé biogeografické oblasti v tomtéž členském státě; (c) poskytovat funkce, srovnatelné s těmi, které byly podkladem pro kritéria výběru původní lokality.

Vzdálenost mezi původní lokalitou a místem realizace kompenzačních opatření není proto překážkou, pokud neovlivní funkčnost lokality a důvody pro její původní výběr.

5.4.4. Kdo nese náklady kompenzačních opatření?

Je logické, že podle příkladu principu „znečišťovatel platí“ ten, kdo požaduje určitý projekt, ponese i náklady na kompenzační opatření. Může je ovšem zahrnout do celkového rozpočtu, postoupeného úřadům veřejné správy v případě kofinancování. V této souvislosti lze například kofinancovat z evropských fondů kompenzační opatření pro dopravní infrastrukturu, realizovanou v rámci TEN (Transevropská síť).

Podporu, poskytnutou úřadem veřejné správy na opatření, podnikaná ke kompenzaci škod na lokalitách soustavy 2000, lze hodnotit jako **státní pomoc** (ve významu podle článku 87 (ex 92) Smlouvy), pokud je podpora užita pro závazky na lokalitách soustavy Natura 2000, vyhlášených před nebo po realizaci takových závazků. V případě podniků, působících jako kontraktori pro úřady veřejné správy při výstavbě infrastruktury, však nelze podporu považovat za státní pomoc, neboť je poskytována výměnou za provedení určitých prací.

Členský stát je vázán povinností kompenzačních opatření od okamžiku vstupu článku 6 v platnost. Jejich financování spadá do jeho kompetence.

5.4.5. Informování Komise o kompenzačních opatřeních

Odpovědné národní úřady jsou povinny informovat Komisi o přijatých kompenzačních opatřeních. Příslušné ustanovení nespécifikuje ani formu, ani účel těchto informací. Útvary Komise však pro zjednodušení tohoto procesu připravily standardizovaný formulář (20) pro předávání informací Komisi v souladu s ustanoveními pododstavců 6(4)1 nebo 6(4)2. V žádném případě však není úlohou Komise doporučovat kompenzační opatření ani je po vědecké stránce ověřovat.

Tato informace má umožnit Komisi zhodnotit způsob, jakým jsou v konkrétním případě zajištěny cíle ochrany dané lokality. Národní úřady mají sice pouze specifickou povinnost sdělit, jaká kompenzační opatření byla přijata; sdělování informací o jednotlivých prvcích, vztahujících se k studovaným alternativním řešením a k naléhavým důvodům převažujícího veřejného zájmu, vyžadovaným realizací plánu nebo projektu, se však může také ukázat jako nezbytné, pokud by tyto prvky měly vliv na volbu kompenzačních opatření.

Sdělení o kompenzačních opatřeních musí umožňovat Komisi zhodnotit způsob, jakým jsou v konkrétním případě zajištěny cíle ochrany dané lokality. Úlohou Komise však není navrhování kompenzačních opatření.

(20) Tento formulář je uveden v příloze IV tohoto dokumentu.

5.5. CO SE STANE S LOKALITAMI S VÝSKYTEM PRIORITNÍCH TYPŮ STANOVISTIŠŤ A/NEBO PRIORITNÍCH DRUHŮ?

Druhý pododstavec odstavce 6(4) popisuje speciální postup, pokud se plán nebo projekt týká lokality s výskytem prioritních typů stanovišť a/nebo prioritních druhů. Realizace plánů nebo projektů, u nichž existuje pravděpodobnost jejich negativního účinku na takové lokality, může být ospravedlněna jedině tehdy, týkají-li se vyvolané naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu lidského zdraví a veřejné bezpečnosti nebo převažujících prospěšných důsledků pro životní prostředí, nebo tehdy, pokud před udělením souhlasu s plánem nebo projektem Komise vyjádří stanovisko k plánované iniciativě.

Jinými slovy lze poškození lokality akceptovat jedině tehdy, pokud jeho důvody převládají nad základními cíli směrnice, jestliže nastanou výše uvedené naléhavé důvody, nebo alternativně po dodatečném procedurálním zabezpečení nezávislým hodnocením, provedeným Komisí.

Toto ustanovení vyvolává řadu otázek, vztahujících se k:

- identifikaci dotčených lokalit;
- interpretaci pojmů lidské zdraví, veřejná bezpečnost a primárně prospěšné důsledky pro životní prostředí;
- postupu přijímání stanovisek Komise a důsledků, které z těchto stanovisek vyplývají.

5.5.1. Dotčené lokality

Druhý pododstavec odstavce 6(4) se použije tehdy, je-li pravděpodobné, že realizace plánu nebo projektu ovlivní lokalitu s výskytem prioritních typů stanovišť a/nebo prioritních druhů. V tomto ohledu lze odůvodněně předpokládat, že plán nebo projekt, který

- (a) žádným způsobem neovlivní prioritní stanoviště/druh, nebo
- (b) ovlivní stanoviště/druh, jež nebyly brány v úvahu při výběru lokality („nevýznamný výskyt“ ve standardním datovém formuláři), by neměl *de facto* ospravedlňovat požadování aplikace tohoto druhého pododstavce.

Druhý pododstavec odstavce 6(4) má být chápán tak, že je třeba jej aplikovat na všechny lokality s výskytem prioritních stanovišť a/nebo prioritních druhů, pokud tato stanoviště a tyto druhy budou ovlivněny.

5.5.2. Pojem „lidské zdraví“, „veřejná bezpečnost“ a „primárně prospěšné důsledky pro životní prostředí“

Lidské zdraví, veřejná bezpečnost a primárně prospěšné důsledky pro životní prostředí představují nejdůležitější naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu. Podobně jako v případě „naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu“ však tyto pojmy úmyslně nejsou definovány.

Legislativa Společenství odkazuje na důvody zdraví lidí a veřejné bezpečnosti jako na ty, které opravňují k přijetí restriktivních opatření na národní úrovni vůči volnému pohybu zboží, pracovníků a služeb i vůči právu na zaměstnání. Kromě toho je ochrana zdraví člověka jedním ze základních cílů politiky Společenství v oblasti životního prostředí. Z téhož pohledu představují primárně prospěšné důsledky pro životní prostředí kategorii, kterou je nutné přiřadit k výše uvedeným základním cílům environmentální politiky.

V rámci principu subsidiarity leží rozhodnutí, zda taková situace nastala, na odpovědných národních úřadech. Je ovšem pochopitelné, že jakákoli situace tohoto druhu bude zkoumána Komisí v rámci její kontroly správného uplatňování legislativy Společenství.

V případě pojmu „veřejná bezpečnost“ může být užitečné odkázat na rozsudek Evropského soudního dvora z 28. února 1991 v případě C-57/89 Komise versus Německo (hráz Leybucht). Toto rozhodnutí předcházelo přijetí směrnice 92/43/EHS a tudíž i jejího článku 6. V tomto případě šlo o stavební práce při obnově hrází kolem Severního moře u Leybucht. Tyto práce způsobily zmenšení rozlohy SPA. Z principiálních důvodů soud stanovil, že důvody, ospravedlňující zmenšení rozlohy, musí odpovídat takovému všeobecnému zájmu, který je nadřazen obecným zájmům, reprezentovaným základními ekologickými cíli směrnice. V daném specifickém případě soud potvrdil, že nebezpečí záplav a ochrana pobřeží představují dostatečně vážné důvody, ospravedlňující práce na výstavbě hrází a zpevňování pobřeží, pokud tato opatření budou omezena na nezbytné minimum.

Národní úřady mohou povolit realizaci plánu nebo projektu jedině tehdy, je-li podán důkaz existence výše uvedených důvodů převažujícího veřejného zájmu a jen v mezích, v nichž je dotčený plán nebo projekt shledán nezbytným pro naplnění příslušného veřejného zájmu.

5.5.3. Přijetí stanoviska Komise - jeho důsledky

V případě naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu jiných než lidské zdraví, bezpečnost a užitek pro životní prostředí je nutné předběžné stanovisko Komise. Druhý pododstavec odstavce 6(4) nespecifikuje postup ani specifický obsah takového stanoviska (21). Je proto opět zapotřebí odkázat na ekonomičnost a cíle, zajišťované příslušným ustanovením. Stanovisko by mělo zabezpečit zhodnocení těch ekologických hodnot, u nichž je pravděpodobné, že budou ovlivněny plánem nebo projektem, relevancí uvedených naléhavých důvodů a vyvážením těchto protichůdných zájmů stejně jako vyhodnocení kompenzačních opatření. Hodnocení musí zahrnovat jak vědecké, tak i ekonomické ocenění i prověření nezbytnosti a proporcionality realizace plánu nebo projektu s ohledem na citované naléhavé důvody.

Svou podstatou není stanovisko aktem, majícím závazné právní účinky. Národní úřady je nemusí respektovat a mohou rozhodnout o realizaci plánu nebo projektu, i když toto stanovisko bude negativní. V takovém případě však lze důvodně předpokládat, že v rozhodnutí bude polemizováno se všemi argumenty Komise a vysvětleno, proč stanovisko nebylo respektováno. V každém případě může Komise zhodnotit, zda realizace plánu nebo projektu je v souladu s požadavky legislativy Společenství a pokud je to nutné, dát podnět k odpovídajícím právním akcím.

Při vytváření svého stanoviska by Komise měla prověřit vztah mezi dotčenými ekologickými hodnotami a uváděnými naléhavými důvody a zhodnotit kompenzační opatření. Stanovisko není závazné, avšak v případě neslučitelnosti s legislativou Společenství mohou být podniknuty právní kroky.

(21) Příslušný standardní formulář (příloha IV) zahrnuje také žádost o stanovisko Komise podle ustanovení článku 6(4)2.

- (1) Potřeba přesné transpozice článku 6 byla signalizována již u případu, předneseného před Evropským soudním dvorem (stanovisko generálního advokáta Fennellyho v případě C-256/98, Komise versus Francie, vynesené 16. září 1999).
- (2) Viz rozhodnutí Evropského soudního dvora v případě C-355/90, Komise versus Španělsko (1993) ECR I-4221 („bažiny Santoña“) a jeho rozhodnutí z 18. března 1999 v případě C-166/97, Komise versus Francie (ústí Seiny).
- (3) Viz předchozí bod.
- (4) Příklad C-392/96, Komise versus Irsko, rozsudek ESD z 21. září 1999.
- (5) Tento bod je také zdůrazněn generálním advokátem Evropského soudního dvora Fennellym v případě sub (1).
- (6) Relevantní judikatura Evropského soudního dvora zdůrazňuje, že pojem „projekt“ musí být interpretován široce - viz konkrétně rozsudek z 24. října 1996 v případě C-72/95, Kraaijeveld.
- (7) Viz výše sub (1).
- (8) Pro stanovení toho, co má být v praxi považováno za „významné“, může napomoci judikatura Evropského soudního dvora, konkrétně případ C-355/90, Komise versus Španělsko (1993) ECR I-4221 („bažiny Santoña“). Ačkoli rozhodnutí v tomto případě nepadlo ve vztahu k odstavcům (3) a (4) článku 6 směrnice 92/43/EHS (neboť rozhodování probíhalo s odkazem na předběžný ochranný režim SPA jen podle směrnice 79/409/EHS), slouží jako příklad možných druhů aktivit, u nichž se uvažuje, že by mohly mít významný vliv na chráněnou lokalitu.
- (9) Soud stanovil, že „i projekty malých měřítek mohou mít významné účinky na životní prostředí, pokud jsou umístěny v takových místech, kde environmentální faktory, vyjmenované v článku 3 (směrnice 85/337/EHS), jako jsou volně žijící živočichové a planě rostoucí rostliny... jsou citlivé i vůči nejmenším změnám“. (Příklad C-392/96, Komise versus Irsko, rozsudek ESD z 21. září 1999).
- (10) Viz též důraz, kladený ESD na všeobecnou odpovědnost členských států v kontextu směrnice o ptácích v případech C-252/85 a C-262/85 (Komise versus Francie (1988) ESR 2243 a Komise versus Itálie (1987) ECR 3073).

I když odpovídající plány péče nejsou vždy nezbytné, účastníci semináře v Galway (22) i konference v Bathu (23) zdůrazňovali, že plány péče mohou představovat účinný prostředek pro splnění povinností, obsažených ve směrnici o stanovištích.

Následující výtah ze závěrů semináře v Galway obsahuje řadu úvah, které mohou pomoci při přípravě plánů péče.

- Je plán péče pro lokalitu skutečně nezbytný? Vysvětlete proč.
- Kdo dá podnět k vypracování plánu? Kdo bude za plán odpovídat?
- Co je na lokalitě důležitého (jak přírodní hodnoty, tak i socioekonomický kontext)?
- Co představuje hlavní ohrožení?
- Čeho chceme dosáhnout?
- Jak toho chceme dosáhnout v rámci přesného časového rozvrhu?
- Jaké budou náklady? Bude to přínosem pro ochranu přírody?

Cíle plánu péče pro konkrétní lokalitu musí odpovídat ekologickým požadavkům pro přírodní stanoviště a druhy, jejichž výskyt lze zde považovat za význačný, pro zajištění jejich příznivého stavu z hlediska ochrany. Musí být co možná nejjasnější, realistické, kvantifikované a prakticky realizovatelné. Používejte jasný způsob vyjadřování s konkrétními formulacemi, které budou srozumitelné pro každého.

- Jaký je příznivý stav z hlediska ochrany pro každý typ stanoviště a pro každý druh, vyskytující se na lokalitě?
- Jak přispívá k celistvosti lokality a spojitosti celé soustavy?
- Je hodnocení prováděno dynamickým způsobem podle vývoje stavu dotčených stanovišť nebo druhů z hlediska ochrany?

Nezbytnou součástí procesu je vytvoření plánu péče pomocí multidisciplinárního a profesionálního přístupu.

- Identifikovali jste všechny místní aktéry?
- Zahrnuli jste je do procesu postupem zdola nahoru?
- Kdy je zapojíte?

Ilustrací konzultační metody jsou tzv. document d'objectifs ve Francii, kde jsou všechny zájmové skupiny vyzvány k účasti na procesu pod vedením odpovědného úřadu (prefekta).

Jde o jedny z nejvýznamnějších částí plánu, zejména pro zjištění, zda plán je možno hodnotit jako úspěšný. Podobně jako při stanovení cílů plánu péče i monitoring musí být jasně a přesně definován a musí zahrnovat finanční rozbor.

(22) Zorganizován irskými úřady 9. - 10. října 1996 v Galway, Irsko, na téma péče o lokality SAC.

(23) Zorganizován Komisí a předsednictvím Velké Británie 28. - 30. června 1998 v Bathu, Spojené Království, na téma Natura 2000 a lidé.

PŘÍLOHA IIA. PŘÍKLADY PROJEKTŮ LIFE-NATURE (24), JEJICHŽ SOUČÁSTÍ BYLY PLÁNY PÉČE NEBO PRÁVNÍ, SPRÁVNÍ ČI SMLUVNÍ OPATŘENÍ

Pro každý projekt jsou uvedeny příslušné charakteristiky.

BELGIE

- *Ochrana prostřednictvím výkupů a péče o poslední vápenitá rašeliniště v Belgii* (B4-3200/95/435)
Provinční úřad zabezpečil podstatnou část této velmi cenné lokality jejím pronajmutím od vlastníků.
- *Integrovaná iniciativa na ochranu pobřeží* (B4-3200/96/483)
Příprava plánů péče jak pro pobřežní stanoviště (duny), tak pro mořské biotopy (vlastní pobřeží).

NĚMECKO

- *Ochrana dropa velkého v Braniborsku* (B4-3200/92/14529)
Byla zajištěna smluvní ujednání se zemědělci, zahrnující výkupy a pronájem pozemků nebo managementové smlouvy.
- *Ochrana a znovuoobnovení močálů v Trebeltal a Obnova a ochrana říčních močálů v Meklenbursku - Předních Pomořanech* (B4-3200/94/731 a B4-3200/95/260)
Výpracování a realizace plánů péče pro obnovu porůčních a močalovitých stanovišť prostřednictvím úzké spolupráce mezi ochráněři a vodohospodáři.
- *Přechodový program pro aktivní ochranu netopýrů v západní a střední Evropě* (B4-3200/95/842)
Smluvní ujednání s vlastníky pozemků a úřady veřejné správy a vytvoření plánů péče.
- *Ochrana a rozvoj přírody k okolí Federsee* (B4-3200/96/489)
Proces scelování zemědělských pozemků, podpořený agroenvironmentálními programy.

ŘECKO

- *Management a ochrana ohrožených biotopů na západní Krétě s ekotopy a prioritními druhy* (B4-3200/95/850)
Příprava plánů péče s přímým zapojením místních úřadů.
- *Tuleň středomořský v Řecku: ochrana v praxi* (B4-3200/96/500)
Vytvoření plánů péče při průběžných konzultacích s různými klíčovými partnery.

ŠPANĚLSKO

- *První, druhá a třetí fáze akčního programu na ochranu medvěda hnědého a jeho stanovišť v Kantabrijském pohoří* (B4-3200/92/15185 et 94/736 et 95/523)
Dohody s myslivci o způsobu péče o lovecké revíry způsobem slučitelným s ochranou medvědů.
- *První a druhá fáze vytváření soustavy floristických mikroz rezervací a výkup pozemků s významnými botanickými zájmy v regionu Valencie* (B4-3200/93/766 et 95/521)
Dohody s vlastníky pozemků a realizace plánů péče pro mikroz rezervace (160 lokalit).
- *První a druhá fáze programu na ochranu tří ohrožených druhů obratlovců v Pyreneích (podprojekt Španělsko)* (B4-3200/93/772 et 95/277 et 95/524)
Smlouvy s myslivci pro zachování rezervací pro orlosupa bradatého a kompenzační platby pro zabránění těžbě dřeva v lesích v areálu rozšíření medvěda hnědého.
- *Ochrana dropa menšího, dropa velkého a poštolky na lokalitách SPA v pohoří Extramadura* (B4-3200/96/507)
Dohody se zemědělci pro zlepšení kvality stepních stanovišť.

FRANCIE

- *Program na ochranu rašelinišť Francie* (B4-3200/95/518)
Příprava manuálu pro management rašeliništních stanovišť.
- *Experimentální příprava plánů péče pro budoucí francouzské lokality Natury 2000* (B4-3200/95/519)
Testování plánů péče pro 35 lokalit a zpracování metodické příručky na přípravu plánů péče pro lokality Natury 2000.

IRSKO

- *Sestavení plánů péče a naléhavé akce v kandidátských lokalitách SAC* (B4-3200/95/837)
Vytvoření plánů péče pro potenciální lokality SAC.

RAKOUSKO

- *Program na ochranu medvědů v Rakousku* (B4-3200/95/847)
Zpracování plánu péče ve spolupráci se všemi úřady a dotčenými zájmovými skupinami, což představuje rozsáhlý přínos veřejnosti.
- *Péče o mokřady v horním Waldviertelu* (B4-3200/96/539)
Vytvoření plánů péče pro četné mokřadní lokality (rašeliniště, rybníky, oblasti malých řek) včetně jejich částečné realizace v úzkém kontaktu s dotčenými vlastníky a uživateli pozemků.

PORTUGALSKO

- *Druhá fáze projektu na ochranu stepní avifauny v Castro Verde* (B4-3200/95/510)
- *Nová technika, použitá v ochraně přírody v údolí Guadiana* (B4-3200/95/511)
Oba projekty zahrnují přípravu a realizaci plánů péče pro území, která byla po skončení projektů zařazena mezi SPA.

FINSKO

- *Ochrana biodiverzity, zejména stanovišť poletušky slovanské, v oblasti Nuksio* (B4-3200/95/508)
Příprava plánu péče pro obnovu a ochranu na soukromě vlastněných lokalitách.

- *Plán péče pro tuleň obecného saimenského v jezeře Pihlajavesi* (B4-3200/95/505)
Plán využití území, zaměřený na ochranu tuleňů.

ŠVÉDSKO

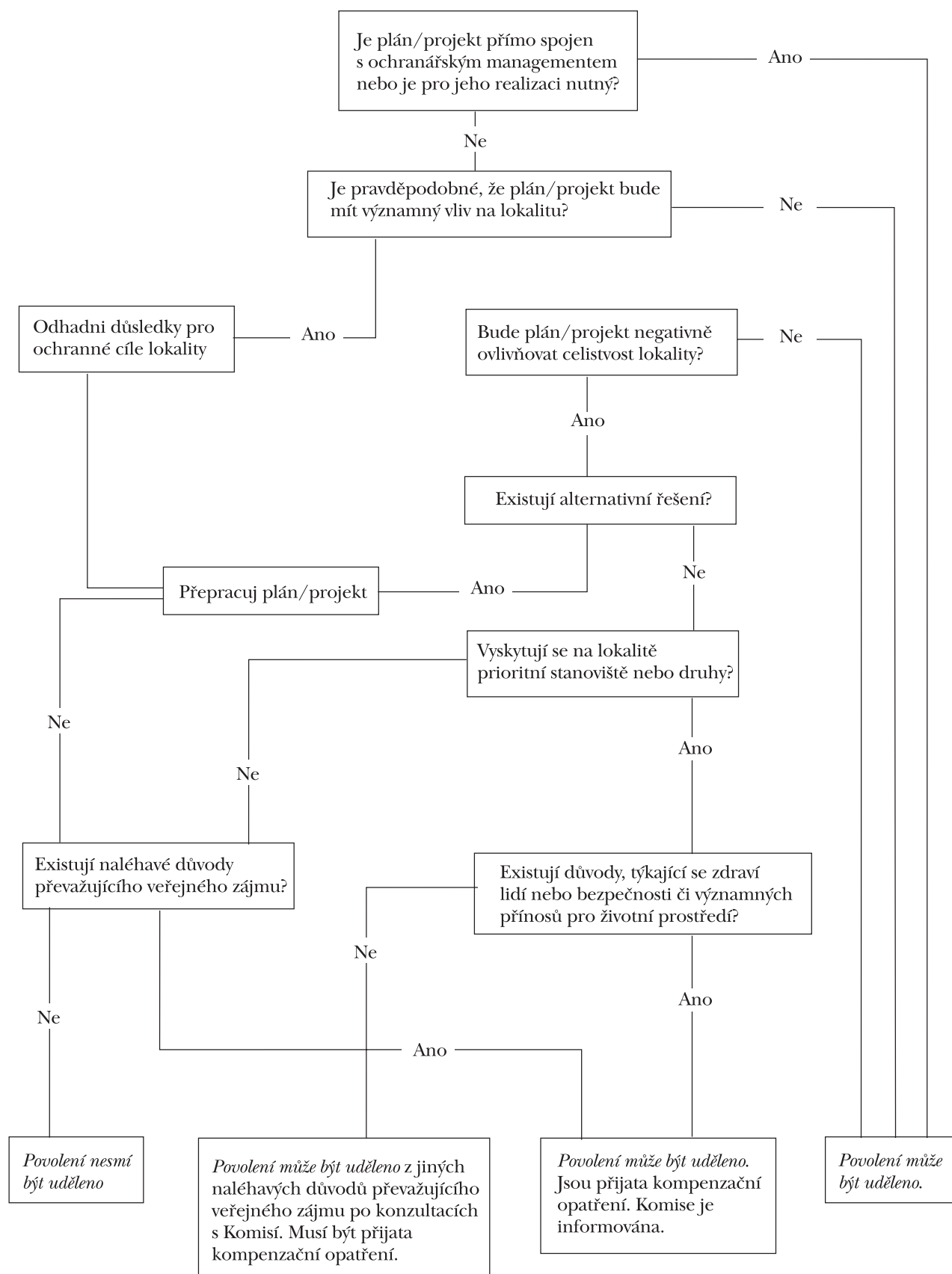
- *Ochrana a obnova Stora Alvarer na ostrově Ölandu, jihovýchodní Švédsko* (B4-3200/96/547)
- *Ochrana brouka Osmoderma eremita* (B4-3200/97/288)
Využití agroenvironmentálních programů pro dlouhodobou péči o lokality.

SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ

- *Ochrannářský management prioritních náhorních stanovišť pomocí spásání: pokyny pro péči o náhorní lokality soustavy Natura 2000* (B4-3200/95/854)
Vytvoření praktického manuálu pro plánování managementu prostřednictvím spásání.

(24) Další informace lze získat na Internetu na adrese: <http://europa.eu.int/comm/life/nature/databas.htm>

PŘÍLOHA III. POSUZOVÁNÍ PLÁNŮ A PROJEKTŮ, OVLIVŇUJÍCÍCH LOKALITY SOUSTAVY NATURA 2000

PŘÍLOHA IV. FORMULÁŘ PRO ZASLÁNÍ INFORMACE EVROPSKÉ KOMISI PODLE ČLÁNKU 6 Odstavce 4

Členský stát:

Datum:

Informace pro Evropskou komisi podle článku 6 směrnice o stanovištích (směrnice 92/43/EHS)

Dokumentace zasílána pro:

☐ informaci (článek 6(4)1)

☐ ke stanovisku (článek 6(4)2)

Odpovědný národní úřad:

Adresa:

Kontaktní osoba:

Telefon, fax, e-mail:

I. PLÁN NEBO PROJEKT

Název a kód dotčené lokality Natura 2000:

Tato lokalita je:

☐ SPA podle směrnice o ptácích

☐ navrhované SCI podle směrnice o stanovištích

☐ místo výskytu prioritního stanoviště/druhu

Shrnující popis plánu nebo projektu, majícího dopad na lokalitu:

2. NEGATIVNÍ ÚČINKY

Shrnutí hodnocení negativních účinků na lokalitu:

(Toto shrnutí by se mělo zaměřit na očekávané negativní účinky na stanoviště a druhy, kvůli nimž byla lokalita navržena do soustavy Natura 2000. Jeho součástí by měly být mapové podklady a mělo by popisovat zmírňující opatření, o nichž již bylo rozhodnuto.)

3. ALTERNATIVNÍ ŘEŠENÍ

Shrnující popis alternativních řešení, posuzovaných členským státem:

Důvody, na jejichž základě odpovědné národní úřady odvodily, že chybějí alternativní řešení:

4. NALÉHAVÉ DŮVODY

Důvody, proč je přesto nutné realizovat tento plán nebo projekt:

☐ Naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu včetně důvodů sociální nebo ekonomické povahy (v případě absence prioritních stanovišť/druhů):

☐ zdraví lidí

☐ veřejná bezpečnost

☐ příznivé důsledky primárního významu pro životní prostředí

☐ jiné naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu

Krátký popis důvodů:

5. KOMPENZAČNÍ OPATŘENÍ

Předpokládaná kompenzační opatření a časový harmonogram jejich realizace:

PŘÍLOHA V. ÚŘADY OCHRANY PŘÍRODY ČLENSKÝCH STÁTŮ (25)

Belgie

Ms Els MARTENS
ANIMAL - Afdeling Natuur
Koning Albert II laan 20, bus 8
Ferraris-gebouw, 4de verdieping, lokaal 4G43
B-1000 Brussel

Mr Patrik DE WOLF
DGRNE
Av. Prince de Liege 15, B-5100 JAMBES

Dánsko

Mr Olaf G. CHRISTIANI
Ministry of the Environment and Energy,
The National Forest and Nature Agency
Haraldsgade 53, DK-2100 COPENHAGEN

Ms Tine NIELSEN SKAFTE
The National Forest and Nature Agency
Haraldsgade 53, DK-2100 COPENHAGEN

Německo

Dr Ursula VON GLISCYNSKI
Ministry for the Environment,
Nature Conservation and Nuclear Safety, Referat NI 2
Allee 90, D-53048 BONN

Mr Detlef SZYMANSKI
Hessisches Ministerium des Innern und für Landwirtschaft,
Forsten und Naturschutz
Hölderlinstr. 1-3,
D-65187 WIESBADEN

Řecko

Mrs Stavroula SPYROPOULOU
Ministry of Environment, Physical Planning and Public Works,
Environmental Planning Division,
Nature Management Section
36 Trikalon str, GR-11526 ATHENS

Mr Panagiotis DROUGAS
General Secretariat for Forests and the Natural Environment,
Department of Aesthetic Forests,
National Parks and Game Management
Ippokratous str 3-5, GR-10164 ATHENS

Španělsko

Mr Jesus SERRADA HIERRO
Dirección General de Conservación de la Naturaleza,
MIMAM
c/Gran Via de San Francisco, 4.4a,
E-28005 MADRID

Mr Miguel AYMERICH DESPOINTES
Dirección General de Conservación de la Naturaleza,
MIMAM
c/Gran Via de San Francisco, 4.4a,
E-28005 MADRID

Francie

Mr Jean-Marc MICHEL
Ministere de l'Environnement,
Direction de la Nature et des Paysages
20, avenue de Ségur, F-75302 PARIS 07 SP

Mr Henri JAFFEUX
Ministere de l'Environnement,
Direction de la Nature et des Paysages
20, avenue de Ségur, F-75302 PARIS 07 SP

Irsko

Dr Alan CRAIG
National Parks and Wildlife, Dúchas,
Dept. of Arts, Heritage, Gaeltacht and the Islands
Ely Court 7, Ely Place, DUBLIN 2, Ireland

Mr Peadar CAFFREY
National Parks and Wildlife, Dúchas,
Dept. of Arts, Heritage, Gaeltacht and the Islands
Ely Court 7, Ely Place, DUBLIN 2, Ireland

Itálie

Mrs Patrizia DE ANGELIS
Ministero dell'Ambiente,
Servizio Conservazione della Natura
Via Assisi, 163, I-00187 ROMA

Mr Alberto ZOCCHI
Ministero dell'Ambiente,
Servizio Conservazione della Natura
Via Assisi, 163, I-00181 ROMA

Lucembursko

Mr Claude ORIGER
Ministere de l'Environnement
18, Montée de la Pétrusse,
L-2918 LUXEMBOURG

Mrs Marie-Paule KREMER
Ministere de l'Environnement
18, Montée de la Pétruse,
L-2918 LUXEMBOURG

(25) Seznam delegátů Výboru pro stanoviště, zřízeného podle směrnice 92/43/EHS. Aktuální seznam lze nalézt na Internetu na adrese <http://europa.eu.int/comm/li-fe/nature/databas.htm>

Nizozemsko

Mr Garry POST
Ministry of Agriculture, Nature Management and Fisheries,
Department for Nature Management
73 Bezuidehoutseweg, PO Box 20401,
2500 EK DEN HAAG, Nederland

Rakousko

Herr Mag. Christian PLÖSSNIG
Amt der Tiroler Landesregierung, Abt. Umweltschutz
Eduard Wallnöfer Platz 1,
A-6020 INNSBRUCK

D. I. Günter LIEBEL
Bundesministerium für Umwelt, Jugend und Familie,
Abt. II/5
Stubenbastei 5, A-1010 WIEN

Portugalsko

Mr José Manuel MARQUES
Instituto de Conservação da Natureza
Rua da Lapa, 73, P-1200-701 LISBOA

Finsko

Mr Esko JAAKKOLA
Ministry of the Environment, Land Use Department
PO Box 380, SF-00131 HELSINKI

Švédsko

Ms Nilla THOMSON
Ministry of Environment,
S-10333 STOCKHOLM

Mr Jan TERSTAD
Swedish Environmental Protection Agency
Blekhölmsterrassen 36,
S-10648 STOCKHOLM

Velká Británie

Mr M. PRITCHARD
Head of European Wildlife Division,
Department of the Environment Transport and the Regions
Tollgate House, Houlton Street,
BRISTOL, BS2 9DJ, United Kingdom

Mr Trevor SALMON
Department of the Environment, Transport and the Regions,
European Wildlife Division
Tollgate House, Houlton Street,
BRISTOL, BS2 9DJ, United Kingdom